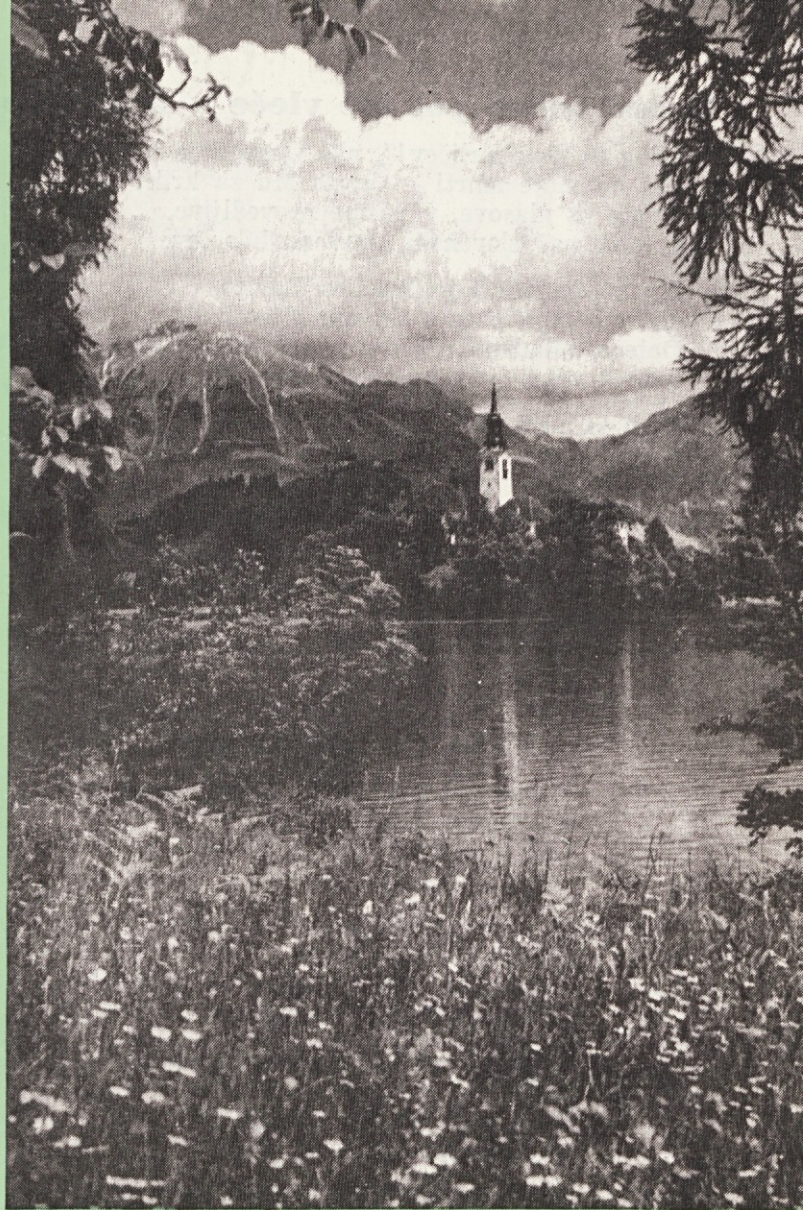

DECEMBER 1991

Duhovno življenje

Vedno znova pot me vleče v Betlehem

„Bog ni Bog mrličev!“, naš Gospod je vzkliknil.
Tja do moje smrti — hvala Mu za krik!
Hvala za glasove, v pojme prevedljive,
v jezik naš slovenski, prav do bíla živ.

Hvala, da izbral je Mamico Devico,
da rodi iz Nje se s tkivom Njenih lic.
Detece, Mladenič, človek z domovino —
toda z vékov v veke sveti Božji Sin.

Vem za križ trpljenja, vem za žar Vstajenja.
Vedno znova pot me vleče v Betlehem:
drobna lučka vere razsvetlí votlino,
Detece na slami, smehec materin.

Če ne bo srcé mi kakor svet otroka —
vedno znova čujem v svoj zazidan blok —,
ne odstrem ponjave, ki visi nad vhodom,
ki za njim v Kraljestvu čaka nas Gospod.

Prva in zadnja noč

V znamenju križa je vžgano Srcé
z utripom božične Lepote:
Luč iz Luči je prišla do temé —
temà je izbrala slepote.

V znamenje križa izlita je kri
Marije Device Otroka.
Bog, ki je Vse in nikdar ne trpi,
postal je v Njej človek, da joka.

V znamenje križa vpletena obljud
je krona, Vstajenju spolnitev.
Prve noči betlehemske poljub,
in zadnje, za v zoro vrnitev.

V znamenje križa za trne srca
Ljubezni je vdeta podoba:
v noči božični na slami svetá;
in v zori odprtega Groba.

Vladimir Kos

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

LETO 58

DECEMBER 1991

BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ VAM ŽELI

DUHOVNO ŽIVLJENJE

Adventni čas in adventne pesmi

V pripravi na praznovanje Gospodovega rojstva imajo zelo pomembno vlogo naše adventne pesmi. Poleg tega nam pomagajo, da adventni čas bolj učinkovito postane čas pričakovanja drugega Kristusovega prihoda ob koncu sveta. Tako se ves advent tesneje povezujemo z Odrešenikom, ki po Svetem Duhu stalno prihaja v naša srca in v naše skupnosti.

Adventne pesmi so naši predniki peli v domačem jeziku že v srednjem veku, čeprav je med adventnimi pesmimi v Cerkveni zborovski pesmarici in v pesmarici Hvalimo Gospoda najbrž le ena, ki izvira še iz srednjega veka, in sicer pesem Poslan z nebes je angel. Adventne motive pa imajo tudi nekatere stare Marijine pesmi, npr. Je angel Gospodov.

Razen Poslan z nebes je angel so v pesmaricah še sledeče pesmi: Čuj iz višav veseli glas, Dopolnjen je obljube čas, Vi, oblaki, ga rosite, Vso zemljo tema krije. Sicer pa ima Cerkvena zborovska pesmarica dvanajst različnih adventnih besedil, pesmarica Hvalimo Gospoda pa enajst.

Pričakovanje Jezusovega zgodovinskega prihoda

Glavna vsebina naših adventnih pesmi je podoživljanje dobe, v ka-

teri so ljudje pričakovali Odrešenika. To je čas od prvega greha na začetku človeškega rodu in prvega veselega oznanila o prihodnjem Odrešeniku do angelovega oznanjenja Mariji, da bo postala Odrešenikova mati. Razumljivo je, da ima zato v adventnih pesmih poleg pričakovanega Odrešenika prvo vlogo Devica Marija.

Kakor temno ozadje je v naših adventnih pesmih prikazano stanje neodrešenega človeštva in ljudi v grehih: „Raj je zapravljen, nebo je zaprto.“ „Uprli smo se grešniki, pokorščino odrekli ti.“ „Verige greha nas teže, življenje božje v nas more.“

Skupaj s prerokom Izaijem, adventnim glasnikom, in adventno liturgijo rotimo nebesa: „Vi, oblaki, ga rosite ali zemlja naj ga da! Ve, nebesa, ga pošljite skor Zveličarja sveta.“ Ta motiv se v več pesmih ponavlja. Ob naslonitvi na sv. Pavla vse stvarstvo zdihuje po odrešenju: „V revji zdihuje celo stvarjenje, jeza ga stiska tvoja, Gospod. Pošlji nam skoraj že odrešenje, otmi človeštvo bremena zmot.“ Uresničujejo se starozavezne napovedi Odrešenika: „Iz Jakoba bo zvezda vzšla in vzradostila ljudstva vsa. Ta zvezda vstaja, že žari, človeštvu upanje budi.“

Stanje neodrešenega človeštva ni brezupno, kajti: „Čuj iz višav

mater Kralja nebes, zgodnjo danico, jutranjo zvezdo, milosti polno. (Marijino materinsko vlogo lepo izražajo besede: „V noč nam pregrehe pošlji utehe, upanja luč nam prižgi.“

Učlovečenje božjega Sina je zelo odrešenjsko usmerjeno, ozko povezano z Jezusovo velikonočno skrivnostjo, kajti „uničit grehov naših zlo v trpljenje Jezus gre voljno“. „Z nebes prihaja večni Bog, sprejema smrt za greh otrok.“ „Že bliža se rešilni dan, Odrešenik prihaja k nam! Dovolj je solz, dovolj gorja, rešilna doba je prišla. Le pridi, Zveličar, božji Sin, rešit človeštvo iz temin.“

Odrešenikov duhovni prihod po milosti

veseli glas, ki z upanjem navdaja nas. Izgini, temni mrak noči, na nebu Jezus se blešči.“ „Dopolnjen je obljube čas, rešenje se že bliža; Usmili Bog se grešnih nas, z višav se k nam poniža.“ „Že božje Jagnje iz nebes prihaja na ta revni svet.“ Najboljša adventna pesem VI, oblaki, ga rosite božje učlovečenje takole izraža: „Oče večni se usmili zemlje bridkih bolečin; da bi se ljudje rešili, se ponudi božji Sin.“

Z učlovečenjem božjega Sina je bistveno povezana Devica Marija, o kateri govori večina adventnih pesmi. Vsebinsko se nanašajo na svetopisemsko poročilo o angelovem oznanjenju Mariji. Marijo naše pesmi označujejo kot brezmadežno Devico, nevesto Svetega Duha, izvoljeno Kraljico, blaženo ženo,

Podoživljanje dobe, v kateri so pričakovali Odrešenika in se pripravljali na njegovo človeško rojstvo, ima namen, da nas pripravi na Odrešenikov sedanji prihod, na njegovo duhovno rojstvo v naših srcih. Spominjanje preteklih dogodkov v liturgiji nikoli ni samo spominjanje. Tisto, česar se spominjamo, postaja na neki način navzoče. Tudi adventne pesmi na neki način pretekle odrešenjske dogodke ponavzočujejo, saj spadajo k adventnemu bogoslužju. Kristus nas po teh dogodkih danes odrešuje. Adventne pesmi nam pomagajo, da se na to Kristusovo odrešenjsko delovanje pripravljamo, se zanj odpiramo. Za danes veljajo besede: „Srce otožno, zdrami se, pogled povzdigni od zemlje!

Glej, nove zvezde blaga moč prgnala bo nesrečno noč.“ Tako so adventne pesmi polne upanja in veselega pričakovanja. Ne velja le za čas pred dva tisoč leti, ampak še bolj za danes, za pevce, ki pesem pojejo, za tiste, ki jo z odprtim srcem poslušajo: „Usmili Bog se grešnih nas, z višav se k nam poniža.“

Čeprav nas pesem postavlja v čas, ko so hrepeneli po prvem Odrešenikovem prihodu, hoče prav danes v nas zbuditi hrepenenje po sedanjem Odrešenikovem prihodu in nas odpira za njegov duhovni prihod v adventnem in nato v božičnem času: „Le kdaj, Zveličar, prišel boš z Očeta večnega močjo? Prihod tvoj napovedali že davno nam preroki so. Verige greha nas teže, življenje božje v nas more. O pridi čimprej nas otet in breme težko nam odvzet!“

Pri Kristusovem odrešenjskem delovanju v naših dušah ima posebno sredniško vlogo Devica Marija: „Češčena, Marija, izprosi nam to, da dušni sovražnik nas zmagal ne bo. Češčena, Marija, je angelški glas, le prosi, Marija, v nebesih za nas.“ „Marija, mati božja, le prosi ti za nas, naj božja milost z nami ostane slednji čas.“

Današnje Marijino vlogo v adventnem času lepo predstavi pesem Vso zemljo tema krije, po kateri „Cerkev v čast Marije obhaja zornice“. Še več nam pove pesem Zdaj razsvetljena je noč: „S srca Marije vsakemu sije milost in božja pomoč.“ V pesmi Nj cvetja na

tratah zelenih „Brezmadežna v dalji žari, v adventnem nam času naznanja vse lepše in srečnejše dni.“

Nekatere pesmi še posebej opjevajo današnje Odrešenikovo delovanje: „Bratje, dosti je že spanja, glas nebeški kliče nas, dan se bliža, noč odganja, zdaj prihaja srečni čas. Zdaj Boga za moč prosimo, da sebičnost odložimo, da ljubezen svet spozna, da po nas dobi Boga. O Zveličar, pridi skoro, spolni, kar srčno želim: moč prinesi mi od zgoraj, da povsem se spokorim.“

Pesem Milo nekdam rod človeški govori o Jezusovem rojstvu v naših srcih: „Jezus hoče pa roditi tudi v srcih naših se.“ Ista pesem govori o že izvršenem odrešenju, kar je v adventnih pesmih redok motiv: „Bog izpolnil je obljube, Jezusa poslal je že, ki nas rešil je pogube; uslišal mile vzdihne je.“

Odrešenikov drugi prihod

Adventni čas je tudi čas pričakovanja drugega Kristusovega prihoda. V adventni liturgiji je ta misel močno navzoča, v naših adventnih pesmih pa manj. Adventna pesem Vi, oblaki, ga rosíte, se konča s prošnjo: „Zberi nas na sodni dan med ovce na desno stran.“ Pesem Čuj iz višav glas ima v zadnji kitici misel o drugem Kristusovem prihodu, kjer ga slika kot strogega sodnika: „Ko zadnjič se nam bližal bo, pretresel s strahom bo zemljo. Pravični se ne bo ga bal, krivični bo težko obstal.“

Tudi veselo pričakovanje prvega

Kristusovega prihoda nas usmerja na drugi Kristusov prihod. Prvi Kristusov prihod je namreč podoba drugega in priprava nanj. Ko pojemo ali poslušamo naše adventne pesmi, ki večinoma govorijo o

prvem Kristusovem prihodu, naša misel že lahko poleti k drugemu Kristusovemu prihodu, čeprav je škoda, da v naših pesmih ta motiv ni bolj navzoč.

Anton Nadrah

Prihajaš

Romamo podnevi in ponoči, popotniki med rožami in trnjem, iščemo neskončno, srečo, ki ne mine.

Žejni smo, Gospod, in lačni luči in ljubezni.

Žge vprašanje:

čemu so rojstvo, smrt, obup in žalost,

vojne, lakota, krivice, nesvoboda, sovraštvo, tekmovalnost, boj?

Z nami gre, Popotnik kakor mi:

sledovi biča, trnja in udarcev, ki izmaličijo obraz — in pravi, pove-
veličan:

„Prihaja čas tolažbe — je že tu!“

S teboj sem, brat priseljenec, bolnik, trpin,

obupani, odrinjeni, pozabljeni,

brat, ki me morda sovražiš:

sem kakor ti, ubog in majhen, z rano v srcu.

Vendar prinašam sporočilo:

Nismo več sami, sam Bog prihaja, da bo naš brat!

Prihajaš, Gospod Jezus,

podnevi, sredi hrupa, in v mirni tihi noči,

k iskalcu, ki te kliče, in k ravnodušnemu, zastonski dar.

Stojiš pred vrati, trkaš, sedaš h skupni mizi,

ponujaš roko, s pogledom zdraviš naše rane in vračaš upanje,

veselje, mir.

Tu smo, Gospod, z ubogim srcem v roki:

Naj bo tvoj Betlehem!

Rafko Vodeb

Bog vam daj žive in močne vere!

Kako bomo letos praznovali božič? Za verne kristjane je odgovor na vprašanje, kako bomo praznovali božič, kolikor se nanaša na versko vsebino božičnega praznovanja, vedno enak: praznovali bomo Kristusovo rojstvo, začetek našega odrešenja in poseben dokaz božje ljubezni. Vse to pa je skrivnost vere. Zato je božič najprej praznik vere v živega Boga, ki ljubi svet, in v Odrešenika, ki je postal človek.

Božično voščilo: „Blagoslovljene božične praznike“ torej pomeni: Bog vam daj žive, močne vere! Sprejmite milost iz vere in odgovorite nanjo v srečanju z Bogom, v ureditvi svojega življenja pred Bogom in med seboj, v zakramentu sprave in v evharistiji, da bi praznovali praznik Kristusovega rojstva v veselju in miru v srcu, z Bogom in med seboj.

Kristusovo rojstvo je razodetje božje ljubezni, ki kliče k odgovoru v ljubezni do Boga in do bližnjega. Letos se tega še bolj zavedamo, kako nujna je taka ljubezen v prizadevanju za spravo in razumevanje med ljudmi. Zato voščilo za božične praznike pomeni: Bog nam daj moči za iskreno ljubezen do vsakega človeka, za odpuščanje, dobrohotnost in pomoč ne le v besedah, ampak tudi v dejanju. Vsi živimo od božje dobrote, usmiljenja in ljubezni. Tudi naše življenje bo tem lepše, čim več bo v njem dobrote in ljubezni.

Za božič se spomnimo vseh Slovencev, v domovini, v zamejstvu, po Evropi in na drugih celinah, saj smo vsi ena družina. Spomnimo se bolnikov, invalidov, osamljenih in kakorkoli trpečih. Če moremo komu narediti božično veselje, naj to prihaja iz iskrenega srca.

V imenu slovenskih škofov duhovnikom, redovnikom, redovnicam, pastoralnim delavcem in vsem drugim vernikom, pa tudi vsem tistim, ki iščejo ki hrepenijo, od srca želim blagoslovljene praznike, božjega miru, človeškega prijateljstva, veselja in upanja ter božjega blagoslova in varstva v novem letu.

Alojzij šuštar,
ljubljski nadškof

Svetonočna

Tiho, pretiho:
sredi noči
skrivnost zvoni.

Tiho, pretiho:
sredi noči
se Bog rodi.

Tiho, pretiho:
iz svete noči
se Dete smeji.

Tiho, pretiho:
iz jaslí ljubkó
pozdravlja nas.

Tiho, pretiho:
z drobno rokó
blagoslavlja nas.

Pastirska

Pastirji, na plan, na plan!
Pri nas je že dan,
vse zarje sijo,
vse ptice pojo,
pri nas je že dan.

Pastirji, na plan, na plan!
Polnočna skrivnost
je vse nas zbudila,
brezmejno radost
med nas je razlila.

Tam v hlevcu je Bog
ko droben otrok ves ubog
prišel na svet
vseh zlob nas otet.

Vstanimo, vstanimo
in k njemu hitimo

Svetodnevna

Ob oltarju smo danes se zbrali
na Jezusov rojstni dan,
da Bogu bi hvalo dali
na Jezusov rojstni dan,
kot ena družina molili
na Jezusov rojstni dan
in se kot bratje ljubili
na Jezusov rojstni dan.

Naj sveto veselje med nami kra-
ljuje

ta Jezusov rojstni dan,
naj dobro nad hudim zmaguje
ta Jezusov rojstni dan.
Naj Novorojenec z nami hodi
ta Jezusov rojstni dan,
naj varno v nebesa nas vodi
ta Jezusov rojstni dan.

Slava Bogu, mir ljudem

Slava Bogu, mir ljudem —
praznik Rojstva nam oznanja.
Slava Bogu, mir ljudem —
toplo v srcih nam pozvanja.

Slava Bogu, mir ljudem —
pojemo iz kraja v kraj.
Slava Bogu, mir ljudem —
danes in na vekomaj.

Stanko Janežič

Betlehemske poljane v Medvodah

Ko sem bil v svojem drugem pre-
gnanstvu v Gornjem Gradu, sem
zvedel, da župniku je prijatelj in
sojetnik iz Medvod profesor dok-
tor Dokler v Špitaliču pri Motni-
ku, zato sem se odločil, da ga v
adventnem času obiščem. Poromal
sem prek Menine planine s kole-
som, ki sem ga rinil do Črnivca,
od koder sem se spustil v Tuhin-
sko dolino.

Nebo je bilo sivo in nizko, težke
megle so ležale nad gorami in ne-
usmiljeno je padalo iz oblakov.
Cesta je bila razvožena in blatna.
Dolina se mi je zdela mrka, uma-
zana.

Kar milo se mi je storilo, ko sem
prišel do cerkve. Ko sem povpra-
šal po dušnem pastirju, so mi po-
kazali obcestno barako, ki je slu-
žila cestarjem za šoder, krampe in
lopate. Bila je predeljena. Prostor,
v katerem je prebival župnik, je
bil komaj štiri metre dolg in dva
metra širok. Tu je bila najsiro-
mašnejša postelja, en sam stol in
nekaj mizici podobnega, v kotu pa
majhna pečka.

Duhovni se mi je v srce zasmilil.
Ponudil mi je edini stol, sam
pa je sedel na svoje ležišče.

Ko sva se spogledala, nisva vi-
dela več sivega neba ne megle ne
dežja, v najinih srcih je bilo son-
čno in veselo. Obujala sva najdra-
gocenejše spomine, ki so bili ka-

kor spomeniki v pragozdu zmeš-
njav in hudobije.

* * *

Samo ob sebi je bilo razumljivo,
da sva se spominjala Medvod iz
leta 1951, kamor so zapirali komu-
nistom najbolj nevarne duhovnike,
navadne kriminalce ter „pregre-
šne“ komuniste. Glavna atrakcija
iz tistih časov in enkratno doži-
vetje svete noči je bilo središče
najinega spominjanja.

Doktor me je vprašal: „Kaj mi-
sliš, kdo je bil tisti ptič, ki je raz-
žarel božično noč, da so miličniki
v stolpih za bodečo žico skrajno
razburjeni kričali: 'Gasi svetlo, ti-
šina!'“

Po dolgih letih sem mu razkril
skrivnost, za katero je vedelo po-
leg mene še štirideset zaprtih kna-
pov.

Tisti ptič sem bil jaz, vendar
bolj posredno.

Pred 29. novembrom, državnim
praznikom, sem v taborišču slikal
kulise za proslavo in gledališko
igro. Za to mojo „umetelnost“ so
vedeli vsi sotrpini in so hodili ob-
čudovat nastajajočo sceno, saj dru-
gih „estetskih“ užitkov tako niso
imeli.

Nekega večera sta pristopila dva
močna trboveljska knapa. Pod mo-
gočnim borovcem sta mi pošepeta-
la zelo „hudobno, pregrešno“ in ne-
varno misel: „Gospod, ali bi nam

mogli narisati jaslice s pastirčki in ovčami, ki bi se pasle na betlehemskih poljanah?" Pomislil sem in težko zavzdihnil, kajti akcija je bila hudo nevarna in je mejila na „veleizdajo in upor“.

Bil sem v hudem precepu. Bal sem se posledic, obenem pa me je obhajal nepremagljiv sram pred preprostimi ljudmi, da bi mi očitali v obraz: „Vidiš, kaki ste vi, prekleti farji! Na prižnici ste junaki, pred komunisti pa ste figa-
možje!“

Najprej sem jima predstavil vse razloge proti in ju opozoril na posledice. Sredi taborišča je bila izkopana jama, pokrita z drvimi in zemljo, in tja so metali nesrečnike, ki so jih hoteli uničiti. Kdor je prebil tam štirinajst dni, je prišel ven na pol mrtev.

Rekla sta mi, da dasta častno besedo, da nihče izmed njih ne bo izdal niti pičice.

„Morda vidva, toda tam jih je še 38, ki bi pod krepko bastonado utegnili izdati, kdo je bil organizator.“

Možakarja pa nista odnehala. Odpeljala sta me v barako, kjer so bili zbrani vsi knapi. Eden je rekel: „Vsi veste, kaj smo sklenili! Kršen duš, zdaj pa povejte gospodu, da ga nihče izmed nas ne bo izdal, kajti tisti, ki bo odprl svoja usta, ne bo živ zapustil te barake!“ Vsi so odgovorili: „Tako je!“

Seveda stvar ni bila preprosta. . . Kje dobiti papir, lepenko, barvice, leseni podstavek, smrečico? Nismo imeli niti svinčnika. . .

Razpršili so mi vse skrbi: „Vse to bomo mi oskrbeli.“ Kako se jim je to posrečilo, mi je še danes uganka. Na gradbišču so sicer delali tudi civilni delavci in z njimi so si bili knapi dobri, pa vendar. . . No, pritihotapili so vse potrebne stvari.

Kje bom delal? Kdo bo na straži?

Skrili so me v kot barake in prižgali svečko, da sem mogoč delati. Zunaj so stali štirje krepki, ki so požvižgali, če se je bližal kak „sovražnik“, drugim zapornikom pa so preprečili vstop.

Priprave so trajale štirinajst dni.

„Material“ za jaslice je bil skrbno skrit do svetega večera, ko so jih sami sestavili, obdali z mahom in smrekovimi vršički. Poleg so postavili božično drevcesce. Pri tem

nisem sodeloval, ker je bila to še boj nevarna „akcija“.

V taborišču so rasli mogočni borovci, ni pa bilo niti ene same smrečice. Te so rasle zunaj, vse do gradbišča hidrocentrale, kamor smo hodili na delo v sklenjenih vrstah po dva in dva. Pot je bila ponoči zelo nevarna. Ko smo se vračali z dela, nihče ni smel spregovoriti besedice ali oddati kakršnegakoli glasu. Tako so želeli preprečiti pobege. Nevarno je bilo pasti. Ker so bile na poti korenine in kamni, smo se držali po štirje in štirje.

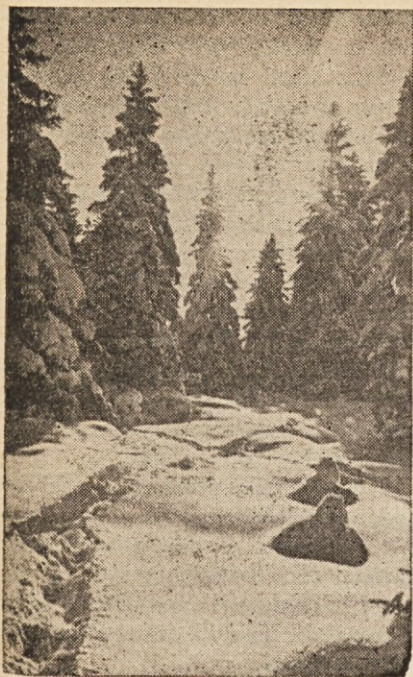
Smrečico so si knapi izbrali zjutraj, si natanko zapomnili mesto, kjer je rasla, da so jo lahko v temi v trenutku odrezali in skrili pod suknjič. Za to je bilo potrebno posebno „rokohitrstvo“ in cirkuška spretnost.

Smrečico so okrasili z raznobarvnim papirjem in borovimi češarki. Največje „čudo“ pa je bilo, da so na njej bile tudi svečke, saj jih ni bilo mogoče dobiti ne blizu ne daleč. A ljubezen je iznajdljiva, so vedeli že davni preroki. — Z ameriških paketnih škotel so postrgali vosek, z njim obdali predivo, ki so ga našli na gradbišču, in tako izdelali čudovite svečke.

Tisto leto je bilo posebno hud mraz. V barakah, ki so imele za prst debele špranje, je pihal gorenjski veter. Zmrzovali smo tako, da so nam koce primrzle na ustnice. Pločevinaste tako imenovane peči so bile sicer dovoljene, ne pa drva.

Ker pa tudi miličniki v svojih barakah zunaj žice isto dobili drva, so si poskrbeli s krajo impregniranih brun, ki so bila pripravljena za elektrarno, za svojo toploto. Brun seveda niso mogli spravljati v svoje barake, zato so zaukazali nam, ubogim zapornikom, da smo jih s krampi razkosavali, si napravili vsak svojo butaro, jo skrili pod jopič in v četreredih odnašali v taborišča, kjer smo jih morali spustiti na tla in oditi v mrzle barake.

Tako se je zgodilo, da sem prvič, in upam tudi zadnjikrat, v življenju kradel „pod silo pušk in bajonetov ljudsko imovino“. Saj sem bil obsojen kot „vodja razbojniške tolpe“. Kradel pa nisem samo jaz, temveč „céli bataljon“. To se je dogajalo približno teden dni. Pa je šinilo nekemu pravičniku v glavo: če se miličniki grejejo z ukradeno ljudsko imovino, se bomo tudi mi — ali pa nobeden. Zato smo sklenili, da povemo miličnikom: odslej bomo oddali samo polovico ukradenega lesa za varnostne organe, druga polovica pa bo za uboge „restante“. Miličnikom ni preostalo nič drugega, kakor da so to „tolovajsko pogodbo“ sprejeli na znanje. Tako smo nabrali dovolj goriva za praznovanje svetega večera. Ko smo se vrnili v taborišče s težkega dela, je bil že sveti večer. Ne poznam ga, ki bi mogel popisati to čudovito blaženo stanje, ki se je razlilo po vseh barakah. Bog sam ve, kakšni spomini so napolnjevali srca očetov, bra-

ved: „Gasi svetlo! Spavanje!“ Luč za lučjo je ugašala in neusmiljena tema je pokrila taborišče sredi gozda.

Le ena baraka je bila svetla in iz nje je zadonelo: „Sveta noč, blažena noč...“

Takrat se je prebudilo celo taborišče. Kakor na povelje so se ponovno začele prižigati luči, čeprav se je iz stolpov olašalo: „Gasi svetlo, tišina!“ Glasovi restantov so se pridružili knapom in začelo se je romanje v tisto barako, kjer je stalo božično drevesce, razsvetljeno s svečkami, in kjer so stale jaslice ob častni straži trboveljskih rudarjev.

Božične pesmi so se vrstile druga za drugo, v baraki so kuhali čaj (kdo ve, kje so ga dobili!) in ga delili v ameriških dozicah za kavo. To so bile prave bratske agape, ne takšne, kakršne prirejajo zdaj.

Če je bila bratstvo in jedinstvo sicer fraza, tukaj to ni bila. Celu mušlimani so se ta večer čutili eno z nami, ki smo se radovali te sreče.

Duhovnikj; nismo poromali k jalslicam, ker smo se upravičeno bali, da bi ves sum padej na nas, saj so imeli jezuite za posebne „hudiče“, ki sta jih prekašala samo še dva (Dokler in jaz, poglavar razbojnikov).

Edini, ki ga je radovednost premamila, je bil lazarist pater Čontala. Ta je oznanjal in pripovedoval drugim sobratom o čudežu na betlehemskih poljanah v Medvodah.

tov, nedolžnih in zadolženih kriminalcev, Ciganov, obilice južnih bratov... Posebno pa so občutilj; ta sveti večer moji duhovni sobratje, ki bi to noč stali pred oltarjem in obhajali polnočnico

Duhovniki nismo imeli svoje barake, ampak so nas namenoma razkropili, da smo bili še bolj osamljeni. Bilo nas je enaindvajset: jezuiti, lazaristi, razni profesorji (ne spominjam se vseh, ampak najbolj vidni so bili: patri Pate, Laura in Koncilija, doktor Dokler, doktor Sterle — promotor mojega doktorata v zaporu — pater Lederhas in drugi).

Po neužitni „čorbi“ je bila zapo-

Slavje je trajalo vso noč, do jutranje zore, ko smo videli, da je taborišče obdano z dodatnimi vojaškimi enotami, ki so imele strojnice.

Udba je štela to za očiten upor kazenskega taborišča.

Na sam božični dan ni smel nihče niti iz barake in tako je bil dela prost dan, kar se v tej državi še ni zgodilo.

Začelo pa se je zasliševanje in popisovanje tistega papirja, ki ga ima oblast odveč in s katerim pečati strašne usode. Posebna komisija udbovcev je prišla v barako rudarjev. Prvo povelje je bilo: „Skinij jaslice in božično drevo!“

Odgovorilo jih je štirideset: „Nam niso napoti.“

Nato se je oglasil nekdo: „Radi bi videli tistega, ki bo prvi zagrabil.“ Bili so kot en mož — železna falanga.

Drugo vprašanje je bilo: „Kdo jih je postavil?“

Kakor en mož so odgovorili: „Ne vemo!“

Udba je poizvedovala naprej: „Koste prišli z dela, jih še ni bilo. Torej jih je moral nekdo postaviti. Kdo?“

„Bile so tukaj.“

Ker skupno zasliševanje ni prineslo nobenega uspeha, se je začelo zasliševanje posameznikov, kjer so skušali izigrati drugega proti drugemu.

Ker pa ni bilo izdajstva, so rekli, da so to gotovo organizirali „farji“.

Zato so morali na zaslišanje vsi

sobratje, drug za drugim, a nobeden ni imel pojma, kdo bi to bil.

Ta zakleti molk je bil grozen. Grožnje so bile tolike, da smo se bali, da bo res prišlo do najhujših kazni.

Ves čas sem se bal, da bo kdo izdal iz strahu. Ali Bog je bil neskončno dober.

Vsi moji sobratje so bili zaslišani, le jaz ne.

Vzdušje je bilo strahotno, ker nas niti delat niso pustili in smo morali biti v barakah. Spogledovali smo se in spraševali brez besed, kaj bo.

Huda je bila nevihta in razburjenja nič koliko, pa je šlo vse mimo. Jaslice so ostale v baraki rudarjev na častnem mestu do novega leta in so jih še vedno pridno obiskovali. Kdo jih je pospravil in kam, ne vem.

* * *

Profesor Dokler mi je dal zelo koristen nasvet: „Mladi gospod, naj modrost starih vodi vaše prizadevanje. Ne berite vsega, kar je pisano, kajti če bi živeli deset tisoč let, ne boste mogli vsega prebrati, zato čitajte samo izbrana dela, ki imajo veliko vrednost.“

Tega pravila sem se držal vse doslej, tako da mi nihče ni mogel očitati, da sem hudo načitan, ampak prav obratno, po pravilu: lectorum unius liberi timeo.

Bral sem knjigo Siegfrieda Ernsta: Das größte Wunder ist der Mensch, kjer pravi, da bi bilo potrebno napisati dvajset tisoč debelih knjig, če bi hoteli prikazati

vse dobre nastavke enega samega človeka. Ali: treba bi bilo približno dva milijona let, da bi posneli 20 milijard kaset, iz katerih bi lahko razbrali, kakšno neizmerno bogastvo je Bog položil v vsakega posameznega človeka, predvsem v čudovito strukturo njegovega duha. Še neizmerno večje bogastvo je človek, če je potopljen v sonce božje milosti.

Kakšna silna moč je torej bila v teh štiridesetih rudarjih, če je že v enem samem tolikšna!

Zdaj šele morem razumeti očitno božjo pomoč in trdno zaupanje teh ljudi, ki so kljubovali v najhujših časih terorja.

Sveta noč, blažena noč, vse že spi, je polnoč... brez tišine in brez teme... kakšna je tvoja moč...

ZDENKO LOVŠE

Dan nam je Sin

Naj vzklika gora, naj cveti puščava:
Sam Bog prihaja rešit svoje ljudstvo!
Pripravimo Gospodu pot:
umijmo se, očistimo, odpravimo hudobna dela.
Vse naše grehe bo zagnal čez ramo,
potopil v globočino morja —
stari svet lahko premine.
Med nami zdaj razpenja šotor živi Bog
in nam prinaša novo nebo in novo zemljo.

Angel je rekel: „Gospod s teboj...“
Zgodilo se je nemogoče:
Devica je spočela in rodila Sina,
ki je naš Bog — naš Oče, Mati, Brat in Sestra.

Zdaj je mogoče vse:
svoje meče bomo prekovali v lemeže,
Gospod miru nam bo spremenil srca,
ne bomo se učili vojskovanja,
volk bo prebival z jagnjetom,
otrok se bo igral nad gadjo luknjo.

Ogenj duha ogreva našo zemljo,
razglasil je dokončno leto sprave,
v njegovem žaru sije sporočilo:
Sam Bog prihaja rešit svoje ljudstvo!
Prihaja kot otrok,
ki prosi za ljubezen.

Pridi, Gospod Jezus.

Rafko Vodeb

Upanje smo dolžni obujati

Bog hoče, da mu verjamemo. Ker mu verjamemo, moramo tudi upati, da bo spolnil vse obljube, ki nam jih je dal. Bog pa tudi želi, da mu upanje vanj večkrat izrazimo, da obudimo v srcu in z besedo, da se Nanj popolnoma zanesemo. Z obujanjem upanja ga ojačimo, ga spremenimo v silo, ki nas dela navdušene in pogumne.

Upanje pa smo celó dolžni obuditi, ko smo prvič spoznali, da je Bog naša popolna sreča; kadar začutimo, da smo v nevarnosti, da obupamo; če se nahajamo v smrtni nevarnosti; pa tudi v vsakdanjih življenjskih težavah in borbah. Posebno se morajo na to spomniti tisti, ki bi radi hodili za Kristusom v popolnejši obliki, kakor tisti, ki so se odrekli svetu, da Bogu neposredno služijo ali pa se v svetu posvečajo krščanskemu apostollatu.

Upanje moremo obuditi z molitvijo ali s prejemom zakramenta ali s kratko mislijo na Očeta, ko se predenj postavimo kot otroci in Vanj obrnemo svoj pogled.

Krepost upanja prinaša bogate sadove. Predvsem vpliva na našo molitvenost, ljubezen do Boga in njegovih dobrin, na potrpežljivost in posebej na stanovitnost v dobrem. Močno posega v naše moralno življenje. „Vsakdo, ki ima (to) upanje vanj (Kristusa), se očiščuje, kakor je on čist“, piše sv. Janez Evangelist. V moči upa-

nja stori človek mnogo dejanj, s katerimi si služi božje plačilo.

Delovanje zaradi upanja v božje plačilo je Cerkev vedno imela za dobro. Cerkev je vedno branila tako delovanje pred očitki, češ da kristjan dela zaradi plačila in ne zaradi dobrega kot takega. Ali ni treba bolj upoštevati tistega, kar človek dejansko zmore in njegovo neprestano potrebo po sreči, kakor pa neko odmišljeno etiko dolžnosti ali neki moralni nauk, ki hoče človeku naenkrat vsiliti najvišje nagibe? Cerkev pozna človeško in božje Srce. Vodi pa Cerkev tudi človeka dalje od delovanja zaradi plačila k delovanju zaradi dobrega kot dobrega in zaradi ljubezni do Boga.

Katoliška morala je že pred nakom protestantskih bogoslovcev učila, da so iz ljubezni storjena dejanja popolnejša kakor dejanja zaradi plačila. Nagib, ki izhaja iz upanja, je nižji od onega, ki izhaja iz ljubezni. Vendar pa upanje človeka vodi k ljubezni.

Katoliška morala tudi uči, da dejanje, ki ga nekdo izvrši izključno zaradi plačila, ni dobro resnično dejanje. Tako dejanje je namreč sebično, ne bi ga storil, če zanj ne bi bilo plačila. Če pa človek stori neko dejanje, ki je ukazano in je zanj obljubljen plačilo, ga ne stori zaradi golega plačila, ampak vsaj vključno z nepopolno ljubeznijo do dobrine kot take, končno

do Boga, od katerega vse dobrine prihajajo.

Prava krepost upanja je **urejena**. Nanaša se na dosego dobrin po njihovi popolnosti. Najprej in predvsem je usmerjena v Boga, ki je najpopolnejša dobrina; potem v večno srečo človeka, dalje v milost, končno tudi na prejem zemeljskih dobrin. „Iščite najprej božje kraljestvo in njegovo pravico in vse drugo vam bo navrženo“ (Mt 6, 33).

Pristna krepost upanja je **dejavna**. Nagiblje nas in nam daje moč, da „dovršujemo delo, ki nam ga je Oče izročil na svetu, in tako delamo za svoje zveličanje.

Krepost upanja prepreda vsa človeška opravila, da jih izvršujemo v luči popolne dobrine — Boga. Posebno mu pomaga, da potrpežljivo prenaša preizkušnje sedanjega življenja, da se bori proti slabemu v sebi in v svetu in da ga slabo v svetu ne omaja v veri in ljubezni do Boga. „Popolnost upanja“ stori, da se kristjani ne polenijo v izvrševanju dobrega, ampak so v tem stanovitni.

Kakor krepost upanja človeka nagiba, da pričakuje od Boga tudi tostranskih dobrin, tako ga navaža k temu, da za **tostranske dobrine skrbi**, saj vidi v njih dar božje ljubezni in sredstvo za dosego večnih dobrin.

Kristjanu, ki živi v kreposti upanja, morejo očitati beg pred svetom le tisti, ki tega upanja nimajo ali ne poznajo krščanske vere.

Štefan Steiner

TRIJE SO ODŠLI

V domačo vas
sem prinesel pozdrave
iz Teharij,
Toškega brezna
in Roga.

Na dvorišču
razdrtega doma
čakala je starka
sključena
in uboga.

„Ti sam si prišel — — ?“
„Naših — pa ni — — ?“

Trije so odšli,
— trije — —
in nobeden se vrnil še ni.

* * *

Doma so grunt nam razd'jali.
Hiša razpada
in polje so nam razprodali.

Ostala sem sama,
prezirana in zaničevana
— nezaceljena rana.

* * *

Ko povrneš se k njim,
povej jim,
da še vedno jih čakam
in z opustošenim gruntom
umiram.

Če se povrnejo kdaj
in me ne bodo naši
in me ne bodo našli doma,
ključ vežnih vrat
bo za tramom
kakor takrat.

Reci jim,
da sem odšla
na žegnano njivo
in da jih z očetom
bova čakala oba.

Ivan Korošec

Verujem v večno življenje

O upanju onkraj meje smrti pogosto govorimo kot o upanju na nadaljevanje življenja po smrti. Mnogi ne verjamejo v nadaljnje življenje, ker njihove oči vidijo le dokončnost smrti. Če nam „nadaljnje življenje“ pomeni, da se to življenje kljub smrti nekaako nadaljuje, potem tudi jaz ne morem tega verovati. Čas našega (zemeljskega) življenja je omejen in se ne bo podaljšal onkraj smrti. Tega, da bi se to življenje nadaljevalo brez konca, si niti ne želim in na to sploh ne maram upati, kajti mnogim je bolj breme kakor pa sreča, bolj trpljenje kakor pa radost. Pa tudi sreča in radost, kolikor ju doživljamo, sta le bežni, naše hrepenenje pa teži po dokončni izpolnitvi. Če našim rajnim kaj želimo, je to v zvezi z mirom in spokojnostjo. Ne upamo torej glede njih, da se bo nadaljevalo njihovo zemeljsko življenje, marveč da njihovo srce dokončno dospe do miru v odgovoru na vsa njihova hrepenenja. Ne želimo jim, da bi še naprej potovali, marveč da dospejo do cilja v spokojnosti. Ne verujem v nadaljevanje zemeljskega življenja po smrti, marveč v cilj našega življenja: v večno življenje.

Če verujemo v večno življenje, pomeni to najprej, da verujemo v življenje Boga samega. To je drugačno življenje kakor pa naše življenje med rojstvom in smrtjo. Ta-

ko zelo je drugačno, da si ga sploh ne morem zamišljati ali predstavljati. To je eden od razlogov, zakaj ga nekateri tajijo. Vendar: zakaj naj bi obstajalo samo to, kar si lahko zamišljamo ali predstavljamo? Mnogi pustijo odprto, ko gre za vprašanje, ali obstaja večno življenje Boga samega, da bi se povsem osredotočili na življenje pred smrtjo. Toda če je večno življenje naš cilj, potem je naše življenje pred našo smrtjo pot, na kateri lahko tudi zaidem, če izgubim cilj izpred oči.

Čeprav večnega življenja ne moremo doumeti, moremo vendar o njem govoriti; saj se ne začne šele po mrti. Bog, ki je ljubezen in v tem večno življenje, nam daje delež od svojega življenja že pred smrtjo. V tem je posebno dostojanstvo človeškega življenja. Človekovo življenje je namreč mnogo več kakor pa rast in razpadanje njegovega telesa. Človekovo življenje je vpraševanje in odgovarjanje, prepevanje in molčanje, odkrivanje in strmenje, smeh in jok, delo in praznik, trpljenje in potolaženost. Predvsem je človeško življenje ljubiti in biti ljubljen. Otroci se prebudijo v svoje življenje s tem, da po dobrih besedah in nežnih kretnjah izkušajo, da so zaželjeni in sprejeti. Odraščajoči iščejo ljudi, za katere morejo bivati, katerim postanejo pomembni. Človek ni samo moški in ženska, da

bi bil rodoviten, marveč tudi zato, da ne bi ostal sam. Človeku je dobro, da ima drugega človeka, s katerim more deliti svoje življenje, od katerega prejema pomoč in kateremu stoji ob strani, ga posluša, se z njim pogovarja ter sprejema od njega veselje in kateremu more podarjati srečo.

Človeško staranje ne pomeni nujno izgubljanje življenja. Dobrota in hvaležnost, veselje in trpljenje skupaj z drugimi — to so življenjske zmožnosti, ki jih je mogoče razvijati zlasti v starosti. Vsaka starost pa nasprotno prinaša s seboj tudi nevarnost neživetega življenja: čas, ki ga je treba le še prebiti ali pregnati in celo ubijati; dnevi, ko človek le „funkcionira“; veselje, ki v nas ne poraja hvaležnosti; trpljenje, ki človeka le zagreni; stvari, ki postanejo pomembnejše od ljudi; hiše, v katerih se je mnogo kopičilo, pa je od tega le malo za druge. Živeti

živimo moremo le drug z drugim in drug za drugega. Kjer je tako, tam se začneja večno življenje, življenje, nad katerim smrt nima več poslednje moči, ker je to boljše življenje.

Naše zemeljsko življenje ima mnogo večjo nalogo kakor to, da s čim manj bremen dosežemo vsaj povprečno starost. Seveda smemo sebi in drug drugemu želeči in naj želimo, da bi preživeli še mnogo dobrih let. Tudi smemo storiti in naj storimo marsikaj, kar je v naši moči, da bi mnogi ljudje dolgo živeli in pri tem izkusili mnogo veselja. Toda ali človek ima pred svojo smrtjo svoje življenje in doseže s tem cilj svojega življenja, to ni odvisno niti od števila let njegovega življenja niti od tega, kar more v teh letih užiti. Človek lahko umre mlad, pa je vendar že bolj prišel k svojemu življenju kakor nekdo drug, ki je za to imel veliko več časa na razpolago. Največji življenjski nevarnosti nista bolezen in nezgoda, marveč to, da hočemo imeti od življenja čim več, a le zase in brez zavzemanja za druge.

Povedati si moram še bolj jasno: moja vera v večno življenje me more osvoboditi in naj me osvobodi za to, da bom izgubil svoje življenje. Izgubiti življenje, da bi pridobili večno, pomeni za nekatere tudi danes: sprejeti ječo in smrt za to, da povedo in store, kar jim nalaga ljubezen. Za večino to pomeni: biti tu za naloge in ljudi, ki so nam dani; z njimi

NAMEN APOSTOLATA MOLITVE ZA DECEMBER

Splošni: Da bi mlade družine učinkovito delale za boljši svet.

Misijenski: Da bi družina dejavno podpirala delo evangelizacije.

Slovenski: Da bi praznovanje božičnih praznikov poglobljalo naravne in verske vrednote družine.

se veseliti in trpeti; od njih sprejeti dar, da so tukaj tudi za nas, da se z nami veselijo in z nami trpijo. Biti sposoben izgubiti svoje življenje tudi pomeni: izročiti to življenje Bogu v upanju, da ga bomo v njem našli za vedno.

Verujem v večno življenje, ker nam je Bog dal svojega Sina in ga vedno še naprej daje za boj proti močem smrti, ki nas ločujejo od Boga in nas ljudi med seboj ter hočejo, da bi se zaprli sami vase. Po Jezusu naj bi bilo in naj bo božje življenje, božja ljubezen nanovo in dokončno med nami kot večja moč. Po Duhu naj bomo tudi z našo medsebojno ljubeznijo in v naši medsebojni ljubezni privzeti v ljubezen, v kateri sta Oče in Sin eno in kot eno živita na veke. To naj bo tolažba, ki jo ima Bog za vse solze, potočene v času. To naj bo življenje brez tožba, žalovanja in smrti. To naj bosta domovina in mir, naproti katerima potujemo. To večno življenje se začneja, kjer sprejmemo in pustimo delovati dar ljubezni do Boga ter do sester in bratov. V svoji veri

v večno življenje verujem v Boga, ki bo to, kar je v daru ljubezni začel z našo zgodovino in z menoj, pri sebi tudi dovršil.

Amen

Kar izpovedujem s to vero, ki je vera naše Cerkve, je resnica o Bogu in nas. Te vere se hočem oklepati, tudi proti neveri, ki ostaja v meni. V tej veri hočem ostati, kajti na koga naj se sicer obrnem s svojim hrepenenjem po življenju, če ne na tega Boga svojega življenja? Te vere se hočem spominjati, ker pač tudi vedno znova pozabljam, kaj je Bog naredil, nareja in bo naredil. V tej veri hočem rasti; kajti resnica o Bogu in nas ostane vedno pred menoj, tudi če jo tukaj izpovedujem, samo vanjo moram iti. V smeri na tega Boga svojega življenja hočem živeti, in upam, da bom mogel v smeri nanj tudi umreti.

Dieter Emeis - Janko Bohak

Papež Janez Pavel II.

Druge papeške volitve v letu 1978 so prinesle veliko presenečenje: 16. oktobra 1978 so kardinali po 456 letih za papeža spet izvolili neitalijana. Prvič v zgodovini papeštva je najvišjo službo v Cerkvi prevzel Slovan, Poljak, krakovski nadškof kardinal Karol Wojtyła.

Rodil se je 18. maja 1920 v Wadowicach. V težavnih vojnih razmerah pod nemško okupacijo je študiral teologijo in 1946 prejel mašniško posvečenje študij je na-

daljeval še v Rimu, od koder se je vrnil na Poljsko 1948. V svojem dušnopastirskem delovanju se je posebej posvečal mladim. 1954 je sprejel ponudbo, da bi poučeval na katoliški univerzi v Lublinu, na Inštitutu za etiko. Leta 1958 je bil imenovan za krakovskega pomožnega škofa, 1964 je postal nadškof tega mesta. Pavel VI. ga je 1967 imenoval za kardinala.

Kmalu po izvolitvi je Janez Pavel II. začrtal program svojega pontifikata: prenavljati in poglobljati je treba versko življenje, veliko moči je treba posvetiti reševanju žgočih vprašanj sodobnega sveta, kot so mir, človekove pravice in svoboda. V ta široki program je vključil svoje okrožnice, številne govore, pastoralne obiske in srečanja z najrazličnejšimi sloji ljudi.

V prvi okrožnici 1979 je predstavil Kristusa kot človekovega odrešenika, 1980 je spregovoril o božjem usmiljenju do človeka, 1986 o delovanju Svetega Duha. Pisal je o Mariji v življenju Cerkve (1987), orisal je misijonski, ekumenski, kulturni in pastoralni pomen sv. Cirila in Metoda (1985), predstavil je odrešenjski pomen trpljenja (1984), ob 90-letnici Leonove socialne okrožnice Rerum novarum je govoril o človekovem delu (1981), potem pa še o skrbi za

socialna vprašanja (1988), letos, ob 100-letnici Rerum novarum, pa je izdal novo socialno okrožnico Centesimus annus (Ob stoletnici). O misijonski dejavnosti Cerkve je napisal okrožnico Odrešenikovo poslanstvo (1990).

Napisal je spodbudna pisma o katezezi, o družini, o redovniškem življenju, o krščanskih laikih in o dostojanstvu žene.

Opravil je celo vrsto pastoralnih obiskov, med katerimi se je srečal s škofi posameznih dežel, državnimi voditelji, znanstveniki in umetniki, z delavci, mladino, bolniki in drugimi. Leta 1979 je obiskal Mehiko, svojo domovino Poljsko, Irsko in ZDA. 1980 se je podal v šest afriških držav, v Francijo in Nemčijo; 1981 je bil na Japonskem in na Filipinih, 1983 v Avstriji. Tem so sledili še številni drugi obiski.

Od 23. do 27. junija 1988 je bil Janez Pavel II. ponovno v Avstriji. Njegov obisk Krke na Koroškem je bil povezan s tradicionalnim srečanjem treh dežel: Slovenije, Furlanije in Koroške. Številni slovenski udeleženci tega srečanja so se domov vračali razočarani, ker so bili „v papeževem nagovoru zamolčani in prezrti, kakor da bi jih sploh ne bilo“; prav tako niso slišali nikakršnih „konkretnih besed, smernic in pobud za sožitje v teh krajih, teh razmerah in teh deželah“.

13. maja 1981 je bil Janez Pavel II. v atentatu na trgu sv. Petra v Rimu težko ranjen, vendar je

kmalu okreval in nadaljeval svoje redno delo. Ob 1950-letnici Kristusove smrti je 1983 razglasil sveto leto odrešenja. K praznovanju je povabil ves svet z geslom: Odprite vrata Odrešeniku! Ob vseh prizadevanjih za prenovo Cerkve in za njeno odpiranje sodobnemu svetu je papež vedno ostal trden varuh cerkvenega izročila glede nauka in discipline.

Vse tri sedanje slovenske škofo ordinarije je imenoval Janez Pavel II.: 26. februarja 1980 Alojzija Šuštarja za nadškofa in metropolita v Ljubljani, 10. novembra 1980 Franca Krambergerja za škofa v Mariboru, 13. aprila 1987 Metoda Piriha, dotedanjega škofa-pomočnika, za škofa v Kopru. Za beograjskega nadškofa in metropolita je 19. decembra 1986 imenoval profesorja Ljubljanske teološke fakultete Franceta Perka.

Metod Benedik

Moskovski zvon

Moskovski zvon je torej zazvonil. Zazvonil je, da je odjeknilo od Karpatov do Kamčatke. Zazvonil je k pogrebu, kakršnega to stoletje še ni doživelo. K pogrebu Vsezvezne komunistične partije Sovjetske zveze.

Vzrok smrti?

Velike matere namreč ni ubila nasprotnica, ki naj bi ji ves čas stregla po življenju, namreč „svetovna reakcija“. Ubil jo je njen lastni sin, vzgojen na njenih prsah, Mihail Gorbačov.

Ni nekam noro gledati v ta grob z žrelom kakor vulkan? Grob sovjetske Partije? Ali ni bila vsevedna, nezmotljiva, nepremagljiva? Ni bila zapisana večni mladost? Ni bila neumrljiva?

Vsevedna, nezmotljiva, nepremagljiva, neumrljiva — vse to je vsekakor hotela biti. Z brezmejnimi napuhom. Mar ni hotela biti nova Cerkev, kjer naj bi se namesto Boga molil Človek, človek z veliko začetnico Maksima Gorkega? Mar ni imela svojih štirih evangelijev, Marxa, Engelsa, Lenina, Stalina? Mar ni imela svoje odrešenjske zgodovine — proletarske revolucije? Svojega odrešenika — proletariata? Svojih nebes — brezrazredne družbe? Svoje posvečujoče milosti — moralno-politične kvalitete? Celu svoje spovedi — avtokritike?

Kristusovo Cerkev je hotela posnemati v vsem razen v njenem

bistvu, v ljubezni. Namesto ljubezni je postavila v svoje osrčje sovražstvo. Ne sovražstvo do kapitala, ampak sovražstvo do Boga.

Ko bi bil njen smrtni sovražnik kapital, ne bi danes vse bivše partije v grotesknem zboru prisegale na tržno gospodarstvo, se pravi na kapitalistično načelo.

Šlo je za nekaj globljega.

Pariška komuna si je leta 1871 upala na glas razglasiti tisti globlji cilj: boj proti Bogu.

Komunizem ni bil tako do konca iskren, po potrebi se je šel diplomacijo z Vatikanom, dejansko pa je naredil vse, da bi krščanstvo razdejal do zadnjega kamna, začel s brisanjem Kristusovega imena že pri datumih (tisti omladni „po“ in „pred našim štetjem“...).

Njegov strateški cilj namreč ni bil to, kar je razglašal: nacionalizacija, industrializacija ali elektrifikacija, kaj šele korist delavskega razreda: njegov cilj je bil bistveno duhoven, pa če se je komunistična masa zavedala ali ne: uničiti Boga v človeku.

Zdaj je ta cilj v grobu.

Kakor je v grobu mit, da je mogoče iz te naše doline, ki jo krščanska tradicija imenuje „solzno“, narediti paradiz na zemlji.

Skupaj z veliko materjo legajo v grob njene številne hčere, svetovne Partije. Med njimi tudi njena prezvesta in prekrvava hči, Komunistična partija Slovenije. Saj

je svojo revolucijo izpeljala, viseč na telefonu Kominterne (beri Kocbekove Osvobodilne spise).

Ko bi velika mati legala v grob samo s svojimi miti, s svojimi pravljičami in blodnjami, s svojim „znanstvenim“ svetovnim nazorom, bi bil to samo kulturnozgodovinski pogreb. Kakor je bil na primer pogreb Comtovega ali Heglovega sistema. Toda s sabo vleče na milijone mrtvih, na milijarde zaslišanih in preganjanih, pravo Peklensko komedijo 20. stoletja.

Kakor Komunistična partija Slovenije vleče za sabo svojo Peklensko komedijo v slovenski izdaji,

zvesto, tako rekoč s prstom ob besedi, prepisano po stalinističnem izvorniku. Z vso krvjo, ki jo je pretočila.

Zato tukaj ni kaj triumfirati. Kvečjemu skloniti glavo pred tragičnim misterijem zgodovine. In če si kristjan, se pokloni daljnovidnosti, mladosti in neumrljivosti one druge, Kristusove Cerkve, katero je Partija hotela posnemati v vsem, razen v njenem bistvu.

Če bi kristjan smel biti ciničen, bi danes lahko tudi ob tistem zvojnjenju iz daljnih step rekel, da zgodovina pokopava veliko Opico.

Alojz Rebula

IZ NAŠE KRONIKE

Liga žena-mati v San Martinu: na sestanku v marcu so članice načrtovale letošnje delo; aprila je govoril dr. Jure Rode o korupciji; maja je na občnem zboru zamenjala dosedanjo 18-letno predsednico Mirjamko Voršič Ana Podržaj; junija je govorila Metka Mizerit o prvi pomoči; julija je Rezi Marinšek govorila o slovenski „moderni“ književnosti; avgusta je prof. Tine Vivod govoril o slovenskem svetovnem kongresu, o proglasitvi slovenske samostojnosti in suverenosti in o agresiji na Slovenijo in ponazoril z videokaseto; septembra je Tinca Oblak govorila o svojih vtisih ob obisku Slovenije; oktobra pa prelat dr. Alojzij Starc o slovenski skupnosti v Argentini v luči zadnjih papeških smernic argentinskim škofom.

Na 11. kulturnem večeru SKA je

21. septembra predaval prof. France Bergant o nastanku in naravi evangelijev, na 12. večeru pa je 28. septembra pel zbor Niños y Jóvenes Cantores de Bariloche, ki ga je ustanovila in dolga leta vodila Lučka Kralj Jerman, sedaj pa ga vodi prof. Andrej Jan.

30. mladinski dan v Našem domu v San Justu je bil v nedeljo 22. septembra.

25-letnico je praznovala Zveza slovenskih mater in žena v soboto 7. septembra: v cerkvi Marije Pomagaj je bila zahvalna maša, v obednici Slovenske hiše pa nagovor predsednice Pavline Dobovšek in asistenta dr. Jureta Rodeta ter napitnica s srečolovom. — Na sestanku 2. oktobra je bil ob čaju pogovor z Miro Eckerjevo, 6. novembra je bil 25. občni zbor ZSMŽ in predavanje dr. Jureta Rodeta.

Resnična slika o dogodkih v domovini

Kronološki potek dogodkov in njih vzrokov ter glavnih akterjev v domovini bo ostal nejasen zanamcem, kakor je že nejasen za nas, ki smo mu bili priče.

Slovenski in hrvaški parlament objavita razglasitev neodvisnosti na 26. junij, vendar premakneta datum na dan prej — 25. junija. Tudi datum Slovenskega svetovnega kongresa, ki bi se moral začeti 26. junija, je prestavljen na 25. junija. Če je bil točno sinhroniziran odpor napadalcem, je bil nič manj točno pripravljen napad na mlado slovensko samostojnost. Zastavlja se vprašanje treh datumov, kateremu bi lahko dodali še prestavo datumov s strani Hrvaške. Napad je prišel prav iz osrčja Hrvaške — Zagreba, kjer je bil do nedavnega sedež petega vojnega območja, kamor je spadala tudi Slovenija. Resnici na ljubo in za zgodovino naj ostane zapisano, da se je storilo zelo malo ali nič, da bi se že v korenini napad vsaj skušal preprečiti, če ne že onemogočiti. Morda je akcija za neodvisnost Hrvaške prav zaradi tega trajala tako dolgo in je bila toliko bolj krvava? Morda pa je pripomogla k temu tudi lovitev drobtin z gospodarjeve mize, na katero so bili navajeni jugoslovanski narodi toliko časa?

Vse drugo so že znane stvari:

poseg komisije delegatov Evropske skupnosti, da se doseže premirje, da neodvisnost stopi v veljavo šele tri mesece po Brionski konferenci, medtem pa naj se napadeni državi obnašata kot da se ni nič zgodilo. Drobiž smo bili zopet na mednarodni mizi! Proglasitev obstoja, samo v veljavo naj stopi čez tri mesece. Tudi pri tem bo imel bodoči zgodovinar težave: je stopila ali ne. Je stopila prej ali kasneje? Zakaj tako?

Amerika si je po pilatovsko umila roke: Vi glejte! „Vi“ je Evropska skupnost, ki ji že od vseh začetkov ali bolje rečeno od časov generala De Gaulle-a gleda Amerika na prste. Članice Evropske skupnosti, ki imajo podobne ali sorodne probleme, so se nevoljno obrnile stran od balkanskega problema (Španija, Francija), medtem ko so druge stale ob strani in napadankama dajale poguma (Nemčija, Avstrija), saj so vedele, da imajo zvezane roke z mednarodnimi pogodbami in da ne morejo in ne smejo pomagati; bile so pa še druge, ki so samo čakale prilike in odtrgajo morebitni kos slovenskega ozemlja v zmešnjavi (Italija), kar se v vsakdanjem jeziku ne more več imenovati diplomacija, ampak podlost. Te niso niti več skrivali: sklicujoč se, da je bila mirovna pogodba podpisana po

Jugoslaviji in ne Sloveniji ali Hrvaški, so že imele pripravljeno vojsko, da uveljavijo svoje zahteve. Morda so bili južni napadalci in zahodna soseda celo zmenjeni, da bi za nemoteno ustrahovanje Hrvaške odrinili kos slovenske zemlje. Roka umije roko, obe pa obraz! Čeprav ta ostane nekaj časa umazan, kar se pa spregleda pri tako nizki stopnji morale v politiki, kot jo imamo danes.

Morebiti bodo čez nekaj let pisali, da je emigracija zrušila petinštiridesletni komunistični režim, da se je zgodil čudež, da smo dobili Slovenci pomoč od ne vem koga, zato bi bilo dobro razčistiti tudi to zadevo. Naj ostane zapisano, da so paradoksalno in za nas skoraj neverjetno stvar demokratizacije, liberalizacije, ustavnih reform, osamosvojitve in odcepitve Slovenije začeli prav v KPS, ki se je nato preimenovala pred volitvami v Stranko družbene prenove. Takrat je bil še DEMOS, predsednik Peterle in predsednik parlamenta dr. Bučar za to, da se ne razbije z Jugoslavijo in da naj bi Slovenija ostala v ohlapni jugoslovanski konfederaciji, medtem ko so Kučan in njegovi že demonstrativno zapustili 13. partijsko konferenco v Beogradu.

Tudi resnica o plebiscitu nam ne bo škodila: plebiscit je zahtevala Stranka družbene prenove, prejšnja KPS, in ne DEMOS. Takrat je bila še SDP gotova, da bo na plebiscitu zmagala, medtem ko je Slovenska krščanska demokra-

cija in koalicija DEMOS-a še hranila spomin na plebiscit pred 70. leti, pri katerem smo Slovenci izgubili Koroško. Tudi obletnica Vidovdanske ustave ni bila ravno vzpodbudljiva za njih. Za ta čas lahko rečemo, da niso narodne politike vodili politiki, ampak narod.

Tam daleč v letu 1988. so se začele debate v slovenskem parlamentu o spremembi ustavnih amandmajev, da se prepreči še večji centralizem. Leto kasneje je tajnik KPS nastopil s človeškimi in kulturnimi pravicami Slovenije in le leto nato z istimi tudi za Albance na Kosovem. Politična liberalizacija, pravica do osamosvojitve in odcepitve Slovenije od Jugoslavije je bila za tiste čase še retorična zahteva, toda pri vsem tem ne smemo pozabiti, da so to zahtevali komunisti. In to resno, kar so dokazali dogodki, ki so jim sledili. Zakaj naenkrat taka vne- ma, da se razbije, kar so gradili prej petinštirideset let in več? U- por mladih proti starim?

Demokracija ni zmožna brez političnega liberalizma, čeprav je drugi bil slabo zapisan tako pri komunistih kakor pri katoličanih. Vendar danes ne gre več za po- divjani liberalizem prejšnjega sto- letja za nekakšen darwinizem, ki bi puščal živeti samo najbolj zmo- žnemu in močnemu (lahko bereš tudi neusmiljenemu in brez vseh predsodkov!). Vsak dan imamo priliko opazovati, kako javno mne- nje napada krutost kapitalizma in njegovih zakonitosti, posebno pa

Še sedaj, ko je padla druga velika zmeta našega stoletja — komunizem!

Gospodarstvo je eksaktna veda, ki operira s številkami in v tem je njegova moč, ki ne potrebuje propagande in ki deluje tudi proti njej z golimi številkami. Slovensko javno mnenje ni potrebovalo propagande ali čustvenih argumentov, ko se je začelo odločati proti Jugoslaviji. Potrebno je bilo samo objaviti stvarne, dejanske številke, koliko nas Slovence stane namišljena jugoslovanska federacija z njenim bratstvom in edinstvom, da se je začela odvrnati od nje. Število vprašanih o fondu za nerazvite, o popolni suverenosti narodov in samostojnosti republik je od 1. 1989 poraslo do take mere, da se je že trdno čutila večinska prepričanost po tem letu, da bi se Sloveniji odprle nove možnosti razvoja samo izven Jugoslavije.

Če se 1. 1982 še niso dosti omejnili sistemski kriteriji na Sloven-

ski tribuni v Cankarjevem domu, se je pa že čutila nezadovoljnost s politično ureditvijo: šlo je pri večini predavateljev za slovensko kulturo, ki je bila po mnenju slovenskih intelektualcev vedno na slabšem. Ekonomski kriteriji so ostali nekam v ozadju, omenili so jih samo trije-štirje predavatelji, vendar je že to bilo zadosti, da je začela zahajati zvezda nedavno umrlih očetov „bratstva in edinstva“ ter „delavskega samoupravljanja“, ki je še pred nedavnim veljala za najnaprednejšo družbeno in gospodarsko obliko, kar nam prav danes dokazuje, da so bile le prazne fraze.

Če vzamemo proč očitke neučinkovitosti, za katerimi je bolehalo dosti manj slovensko gospodarstvo kakor druga gospodarstva socialističnih dežel, si je vredno ogledati resnične vzroke za slovensko nezadovoljnost, zaradi katerih so v domovini terjali popolno suverenost in samostojnost.

Med prvimi, ki je 1. 1989 zbral in izračunal po dokumentih iz avstrijskega državnega arhiva vsoto in imetje nekdanje dežele Kranjske — zlato rezervo — katero smo Slovenci plačali kraljevini Srbiji za vstop v Jugoslavijo, je bil dr. Manfred Fink. Pri vseh očitkih, da smo Slovenci prišli brez dote v novonastalo državo, je ta le znašala 1. 1918 okrog 1600 milijonov dolarjev, ki so odromali na jug. O njej, čeprav ni bila najbrž popolna, ker so manjkale še investicije v nepremičninah, ki jih je

imela nekdanja Kranjska na jugoslovanskem jugu, prav tako ni izračunana zamenjava avstrijskega denarja za jugoslovanske dinarje (4 krone za en dinar, medtem ko so drugod zamenjavali eno krono za en dinar!), se kljub temu, da se je to že vedelo, ni dosti govorilo. Prav tako se ni zgradil niti meter železnice, ceste, mosta, izjema je bila samo Narodna in univerzitetna knjižnica, za katero se je zavzela cela univerza.

Nekdanji krščanski socialist, spokornik in ubežnik iz dežele bratstva, pokojni Franc Jeza, je že v sredini petdesetih let izračunal, da smo Slovenci iz radodarnosti podarili kar 213 železniških voz zlata južnim bratom. Do skoraj enakih števil je prišel Viktor Meier, dopisnik Nove Zuriherce, ko je pisal o jugoslovanskem gospodarstvu. Najbolj uničena dežela, ki pa je zmožna (ali prisiljena?) pomagati drugim.

O tem, kako se je delila vojna odškodnina in kako se je obnavljala država, je bolje, da se ne govori, prav tako ne o pokojninah. Redki so bili tisti, ki so imeli pokojnine iz prve svetovne vojne, medtem ko je ves jug živel skoraj izključno od pokojnin. Današnjih 72 tisoč borčevskih pokojnin v Sloveniji bi lahko primerjali v odstotkih srbskim pokojninam iz prve svetovne vojne. Še najbolj globoko je o tem pisal slovenski sociolog, ki je dognal, da samo psica, ki je lajajala na partizane, ni dobila pokojnine.

Nekaj bi o tem pazljiv bralec dobil tudi v Neminljivi Sloveniji dr. Cirila Žebota, kjer piše, kako so se delili krediti Mednarodnega monetarnega fonda za graditev cest. Dobro bi bilo poizvedeti, koliko smo Slovenci dobili za razširitev koprskih pristaniških naprav in koliko je federacija prispevala h gradnji železnice.

Ne rečem, da niso že prej prišla na dan čudna odkritja o sovjetskih trgovskih pogodbah z Jugoslavijo, po razkolu z Informbirojem jih je bilo polno domače in tuje časopisje. Titov biograf Dedijer je posegel še bolj nazaj; opis sovjetskih grozodejstev po „osvoboditvi“ je potem še dopolnil Zdenko Zavadlav, ko opisuje rope, kraje, izkoriščanja „zavezniške bolgarske in srbske“ vojske v Avstriji in Štajerski. Zgodovinarji ene in druge strani so si edini o ropanju bolgarske divizije prav tako južnih bratov, razlika je le v tem, da so Bolgarom menda pobrali, kar so naropali, medtem ko „zaveznikom“ z juga niso mogli, ne smeli.

Dezinformacija je dandanes vsakodnevna jed, ki nam jo ponujajo vladajoči, vendar knjige esejev dr. Matjaža Kmecla ne bi štel v to vrsto. Slovenska postna premissljevanja je spisal človek, ki je bil pri viru informacij in jih kar lahko vzamemo za verodostojna. V enem izmed esejev O slovenskem „egoizmu“ in „darežljivosti“ navede nič manjše številke, kot sta jih navedla Fink in Jeza v sredini petdesetih let. In Kmecl mora vedeti,

saj je bil v vodilni politični ekipi takrat in je še danes. le vest mu ni dovolila, da bi molčal o izkoriščanju Slovenije.

Še bi lahko pisali o škodi, ki jo je povzročil napad jugoslovanske armade na Slovenijo, o škodi, ki jo je povzročil bojkot slovenskega blaga na jugu, o najnovejši obliki ropanja, bančnega ropanja, ko je Narodna banka Srbije natisnila in dala v obtok kar 1800 milj. dinarjev brez odobrenja ali dovoljenja zvezne vlade in s tem oropala druge republike.

Lahko še naprej brskamo in pripisujemo zgodovini, različnim kulturam, veram, nacionalizmom, stopnji razvitosti, zunanjim vplivom — vzroki za samostojnost in neodvisnost so do sedaj bili gospodarskega značaja. Pri vseh teh primerih gre za izkoriščanje, ropanje, krajo, goljufijo, ki jih ne trpi več civilizirani svet. Tudi družbena preureditev izhaja iz njih, zato se ni treba čuditi, da je zakon o privatizaciji v Sloveniji naletel na tak odpor, da je skoraj razbil DEMOS in da bo še naprej pretresal

slovensko družbeno ureditev. Pred dobrim stoletjem so očitali velikemu kapitalu, da je anonimen, da je izgubil zvezo z delom. Delavci niso imeli več vpogleda v potek podjetja, še manj pa vpliva na odločitve alj delovni proces. Kapital je ostal anonimen tudi v delničarskih družbah, kjer delničarji niso imeli več možnosti nadzora niti niso vedeli, za kaj se uporablja njihov kapital. Še do večje anonimnosti je prišel kapital v kolektivnem gospodarstvu, višek pa je dosegel v družbeni lastnini. V komunizmu je poznal državno last, tako da je državljan s propagando prišel do prepričanja, da je tudi on gospodar. V družbeni lasti ni bilo treba propagande — družba se je samoupravljala, videza lastništva ni bilo treba ustvarjati. V resnici pa so bili partijski birokrati tisti, ki so upravljali z družbo, ne da bi jo vprašali za mnenje. Za družbo so mislili oni, zato je delavec izgubil čut odgovornosti. Slabo prikrita nesamostojnost delavca, ki je ostal parijski v družbi, v kateri bi mu šel del odgovornosti, mu je zatrla še tisto malo samostojnosti, ki jo ima delavec v kapitalističnem gospodarstvu.

Letos smo obhajali 100-letnico papeške okrožnice Rerum novarum, o novih stvareh, ki so bile nove ob koncu prejšnjega stoletja, čeprav so v sekularizirani družbi že napravile tako škodo, da je moraj sam papež spregovoriti o njih. Ob koncu prve svetovne vojne in že po prvem desetletju je izšla

druga velika papeška socialna okrožnica, ki je pokazala na vse njegove napake — Quadragesimo anno. Ni kazala samo na napake in zmote tedanje družbe, bila je tudi kašipot iz njih, le da človeštvu ni bilo zanj, vse dokler ni izbruhnila druga svetovna vojna, ko se je človeštvo v težavah le zavedlo, da obstajajo še druge poti, ki bi lahko z manj žrtvami privedle do družbenega miru in pravičnosti.

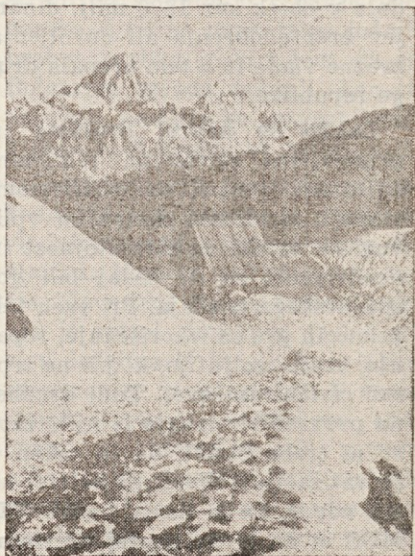
Slovenija stoji danes na takem razpotju, ki bo morda odločilno za nas in naš obstoj za lep čas naprej. Ni se nam treba hvaliti preveč — naše ideale bi lahko imenovali pritlehne in iz njih pač ni moglo vzkliti kaj bolj zvišenega. Vzroki gospodarske osamosvojitve in neodvisnosti so bili bolj v gospodarskem izkoriščanju kot pa v narodnem zatiranju. Tudi bolj racionalni so kot pa idealni, kar bo spet koga dirnilo. Za Miltona Friedmana ravna gospodarsko samo tisti, ki je sredstva akumuliral (Slovenci!), to naj bi bilo racionalno načelo v gospodarstvu, čeprav zamolči psihološkega in načelo pravičnosti, ki sta pred njim.

Če sem v začetku zapisal, da imajo veliko zaslug pri slovenski suverenosti in neodvisnosti prav ZKS in SDP, pa seveda to po najnovejših dogodkih ne velja za ureditev slovenskega gospodarstva. Zdi se, da so oni imeli v vidu samo politični pluralizem, o lastninjenju pa so imeli drugačne pojme.

Z okrožnico „Laborem exercens“

je tudi slovenski delavec dobil „veliko karto“ svojih svoboščin od kapitala in kolektivnega gospodarstva, torej je bila že takrat predvidena dobra mera privatizacije v gospodarstvu, le da smo v strahu morali gledati, kako so se južnoameriške države zvijale v razbrzdanem, preseženem in preživetem kapitalizmu. Čeprav so bili njihovi svetovalci isti kot v Sloveniji (Geoffrey Sachs et comp.), smo se vendar olajšano oddahnili, ko je bil sprejet zakon o lastninjenju: vsak državljan bo obenem tudi lastnik delnice družbene lastnine. Obstajali bodo vzajemni in pokojninski skladi, kar je, primerjano z ostalim svetom, le velik korak naprej, ki ga doslej še ni storila nobena komunistična dežela.

Tone Brulc

Ob knjigi Ljerke Bizilj Cerkev v policijskih arhivih

(Pogovor s p. Lojzetom Kukovico)

Kako bi na kratko predstavil vsebino knjige znane novinarki Ljerke Bizilj Cerkev v policijskih arhivih, ki je izšla letos v Ljubljani?

Avtorica sama v Spremni besedi pove, da je knjiga poskus razkrivanja povojnih odnosov med Cerkvijo in oblastjo. Knjiga se v glavnem opira na dokumente slovenskih komunističnih oblasti, ki so predvsem sad zapisnikov, analiz in zbiranja podatkov policije in drugih oblastnikov vladajočega sistema, glede Cerkve. Vsebina knjige torej docela odgovarja svojemu naslovu. Pisateljica se je prvotno namenila pisati knjigo o nadškofu Šuštarju, „človeku, ki v teh nemirnih in nič kaj prijetnih časih izžareva zaupanje in spoštovanje“ — tako ona — pa je že po prvih raziskavah spoznala, da je nemogoče pisati o nadškofu, ne da bi istočasno pisala o slovenski Cerkvi. Tako je torej Biziljeva napisala kratek zgodovinski obris slovenske Cerkve od konca vojne pa do zmage demokracije v Sloveniji. Ostala pa je vsaj v neki meri zvesta tudi svojemu prvotnemu namenu, kajti knjigo bogatijo priložnostno tudi razmišljanja nadškofa dr. Šuštarja (ta

razmišljanja so označena z večjimi črkami kot pisateljičin tekst).

Kakšno posebno odkritje je zate bila ta knjiga glede odnosa oblasti do Cerkve?

Najprej moram povedati, da se knjiga bere zelo zanimivo. Prebral sem jo z izrednim zanimanjem in kar nekako nestrpno. Sicer mnogo tega, kar odkrivajo uradni zapiski in objavljeni dokumenti, že vemo ali pa smo vsaj slutili, vendar dokumentarne potrditve o tem nismo imeli, vsaj ne v tolikšni meri. Večkrat smo le bolj sklepali iz učinkov na vzroke. Knjiga nam dokumentarno izpričuje, kako podrobno in vztrajno je komunistična oblast Cerkev in njeno delovanje, zlasti pa njene predstavnike, škofe in duhovnike, v veliki meri pa tudi preproste vernike, zlasti vidnejše in potencialno agilnejše, ves čas budno spremljala, preiskovala, raziskovala, analizirala in presojala. V ta namen je uporabljala vsa razpoložljiva sredstva, brez ozira na njihovo moralno opredelbo (saj ta je itak v komunistični teoriji in praksi popolnoma podrejena ciljem stranke). Uporabljala je v te namene od najbolj primitivnega ovaduštva pa do najbolj modernih prisluškovalnih aparatov. Duhovniki, in še manj škofje, se niso mogli ganiti, ne da bi za to takoj zvedela policija in po njej oblast. Pa naj je šlo

Ljerka Bizilj: Cerkev v policijskih arhivih, Ljubljana, 1991.

za pridigo v cerkvi ali pa za nagovor na pokopališču, ali pa za čisto preprosto osebno mnenje, ki ga je duhovnik v javnosti izrekel. Nič važnega jim ni ostalo prikritega. Ovaduhe so iskali ne le v partijskih ljudeh, temveč tudi med nepartijci. Da, celo med samim klerom, in to ne brez vsakega uspeha. To njihovo ogabno početje ni poznalo nobenih meja in ovir. Oblast je hotela kontrolirati celotno družbo, posebej še tudi Cerkev, katero je nekako nagonsko čutila za svojo najbolj nevarno nasprotnico. In ne brez upravičenih razlogov.

To pomeni, da je ta ovaduški in obveščevalni sistem imel za cilj uslužiti si Cerkev, do kamor bi se ta pač dala uslužiti?

Jaz bi rekel uslužiti ali pa vsaj preprečiti vsak njen družbeni vpliv. Naravno, zadnji smisel vsega tega policijskega sistema je bil totalitarno in totalno obvladanje Cerkve in vsega verskega življenja. Iz priobčenega materiala je razvidno dokazano, da je partija svoje teoretično načelo o izključni in torej vodilni vlogi partije v življenju družbe tudi v praksi zelo resno izvajala. Pri tem je uporabljala, kot sem že rekel, vsa sredstva: od kapilarnega obveščevalnega sistema preko laži, obrekovanj, zasramovanj, ustrahovanj pa do cinične izrabe najmanjše moralne ali pa le tudi legalne slabosti na strani cerkvenih predstavnikov. Ravnanje partije je bilo seveda taktično dobro premišljeno in zato v različnih časih in razmerah različno. Segalo je od zaporov in dolgoletnih ječ pa do odtegnitve sredstev za minimalno fizično vzdrževa-

nje. Hoteli so, da Cerkev obnemore, da se zaduši ali pa vsaj da izgubi ves življenjski elan in vpliv na ljudstvo.

Kako se je Cerkev držala in obdržala v vseh teh pritiskih?

Kakor se je pač najbolje znala in vedela. Skušala je braniti in zahtevati, kar je v raznih okoliščinah po pameti mogla zahtevati. Doživljala je velika ponižanja in pa nešteto vsakdanjih šikan. Njeno ravnanje je bilo odvisno od vsakokratnega položaja v Cerkvi kot v družbi. Kadar je država začela popuščati, ker je na primer potrebovala pred svetom pokazati lepši obraz, je tudi Cerkev znala te priložnosti izrabiti v dobro svojih vernikov. Tako se je počasi dvigala iz strahotno težkega položaja, ki je nastal ob koncu vojne in ki so ga komunisti izrabili kot hipoteko, ki so jo potem neprestano stavili Cerkvi pred oči. Odvisno je pa bilo tudi, kakšno stališče so zavzeli do oblasti posamezni škofje. Čeprav so bili načelno seveda enako misleči, so vendar v praksi ubirali različna pota v odnosu do komunistične oblasti. Zato so tudi reakcije bile različne, čeprav seveda niso bile odvisne samo od tega, kakšen je bil škof. S škofom Vovkom je oblast postopala surovo, prostaško. Bila je to doba vsestranske napetosti. Nekoliko drugačen je bil že položaj dr. Pogačnika, drugačen tudi sedanjega nadškofa dr. Šuštarja. Vsakdo je po najboljši vednosti in vesti storil, kar je bilo v danih razmerah za Cerkev najboljše.

Za kaj se je komunistična oblast

v Sloveniji posebej prizadevala, da bi oslabilila in — če bi bilo mogoče — popolnoma uničila vpliv Cerkve v družbi?

Eden najvažnejših in že klasičnih poskusov preganjalcev Cerkve vseh časov je, kako Cerkev razdeliti, razdvojiti. To je bil verjetno najbolj krčevito voden poskus komunistov tudi v naši slovenski Cerkvi. Oblast si je hotela pridobiti čim večje število duhovnikov za vsaj minimalno sodelovanje z njo. S tem so hoteli zanesti razdvojenost med duhovnike in istočasno notranjo konfrontacijo s cerkveno oblastjo, ki takega sodelovanja ne bi in ni nikoli sprejela. Pri nas je bil ta poskus storjen s takojmenovanim Cirilmetodijskim društvom. Žal je v neki meri komunistom ta poskus tudi uspel. Tudi duhovniki so ljudje, ki imajo iste potrebe kot vsi drugi, med drugim tudi neko vsaj minimalno sigurnost za svoj fizični obstoj, zavarovanje za primer bolezni in podobno. Te potrebe je oblast izrabila. Zato so nekateri duhovniki vstopili v to društvo, čeprav so potem mnogi tudi izstopili, ko se je njihov položaj zboljšal. Cerkev seveda tega društva ni nikdar odobrila, čeprav duhovnikov članov tudi ni disciplinarno preganjala. Seveda je partija hotela doseči neprimerno več: hotela je slovensko Cerkev ločiti od Rima. Toda kmalu je morala uvideti, da je s svojimi sanjami segla previsoko. Zato je od tega poskusa kmalu odstopila. Podcenjevala je slovenski katolicizem.

Za katere pravice se je Cerkev zlasti morala boriti vse do zloma komunistične diktature?

Zahtevala je — včasih ponižno in skromno, drugič pa spet glasno in zavestno — vse, kar ji po njenem prepričanju pristaja. Od najbolj bistvenih, načelnih pravic do zgolj vsakdanjih, priložnostnih potreb. K prvim je spadala na primer zahteva po prekinitvi ateizacije v šolah in drugih javnih ustanovah, enakopravnost vernikov na vseh področjih javnega in zasebnega življenja z enakimi možnostmi, dostop Cerkve do javnih občil, svoboden tisk za pastoralne in liturgične potrebe. Zahteva po pravici pastoralne oskrbe po zaporih, bolnišnicah, vojašnicah in drugih ustanovah, zahteva po svojih šolah in verouku v šoli. Med vsakdanje zahteve pa so spadale prošnje za vsakovrstna oblastna dovoljenja, kot na primer za graditev ali popraviljanje bogoslužnih prostorov. Knjiga nam z nekaterimi primeri potrди, kar iz poročanja tlikernih osebno prizadetih ali pa iz uradnih poročil Cerkve že vemo, namreč kakšno junaško potrpežljivost so morali gojiti duhovniki pri iskanju teh najbolj preprostih pravic vsakega človeka.

Kako obravnava knjiga ravnanje škofa dr. Rožmana?

Posveča mu celo poglavje. Seveda ni pričakovati, da bo v razmeroma kratkem poglavju obravnavano celotno vprašanje škofa Rožmana. Tako le na primer piše o obsodbi škofa Rožmana leta 1946: „Odločba iz leta 1946, ki obsoja Rožmana kot duhovnega vodjo domačih izdajalcev in ustanovitelja bele garde za narodno izdajstvo, za moralno pomoč okupatorju, za izdajanje navodil za streljanje

ujetnikov in ranjencev, sistematičen teror itd. na podlagi dokazov: časopisa Jutro, Slovenskega doma, pisem, dokumentov in fotografij, je torej obsodba slovenske Cerkve“ (str. 73). Biziljeva dodaja na koncu istega odstava, da je „tudi na tej obsodbi oblast pustila senco, s katero si je v vseh povojnih letih neprestano spodkopavala moč in trdnost“. Iz tega sklepam, da je prejšnji odstavek le objektivno poročanje tega, kar je sodba Rožmanu očitala, ne pa tudi njeno osebno mnenje. Škoda, da tega tudi ne pove. Na tem mestu bi človek pričakoval jasno in odločno obsodbo takšne obsodbe, ki ni nič drugega kot strahotno obrekovanje. O škofu Rožmanu napiše tudi nadškof nekaj misli. Spoštljivo, zadržano, kot da stoji pred veliko, še ne popolnoma doumeto skrivnostjo: delovanje škofa Rožmana med vojno. Gotovo ni smatral za primerno, da bi se o svojem predniku široko razpisal. Spoštljivo pa je povedal svoje mnenje, ki ga pač vzamemo na znanje, čeprav nimamo dolžnosti, da se z njim strinjamo, ko pravi: „Če gledamo z današnjega zornega kota, je prišlo do nekaterih odločitev, ki jih mi, ki živimo zdaj v čisto drugačnih razmerah, težko razumemo“.

Kako bi izrazil še zaključno misel o knjigi?

Veliko bi se še dalo o njej povedati, a bi s tem prestopil meje preproste predstavitve knjige. Brez dvoma je pogumno dejanje, skušati pokazati življenje Cerkve v 45 letih komunistične diktature. Kot zaključek bi dodal samo še eno misel. Knjiga razgaljuje vso perversnost totalitar-

nega komunističnega sistema, ki si je skušal usužnjiti človekovo vest, njegov razum, čustva in hotenje. Zatreti je hotel v njem Stvarnikov dar, človekovo svobodo. Ni mu pustil, da bi mislil in delal, kar je smatral za prav in dobro. Ni mu priznaval najbolj osnovnih človeških pravic, ker mu ni priznal njegovega osebnega dostojanstva. Tudi ta knjiga je narodu in vsem nam tragično opozorilo, kako globoko se lahko pogrezne človek, ki ne pozna ali ne prizna resnice o svojem izvoru in svojem namenu, ki je Bog. Tega nečloveškega in protičloveškega mehanizma so bili prve žrtve premnogi komunisti sami, ki so čutili, kako ta sistem nasprotuje njihovi dobroti in poštenosti, pa se niso znali iztrgati iz njegovega objema. V knjigi namreč srečujemo komuniste, ki kažejo osebno poštenost, katere pa — tako vse kaže — niso mogli uveljaviti, ker jim sistem tega ni dovolil. Zato velja tudi za nas Slovence, kar je pred kratkim zapisal v neki spomenici slavni ruski disident Solženicin: „Ne bo se odprla nobena pot (za ureditev Rusije), dokler bo komunistično-leninistična partija imela še kakršenkoli vpliv v gospodarskem in političnem življenju in dokler ne bo zapustila vodstva vlade na vseh področjih in krajih našega življenja. In želeti je, da se to ne zgodi po kakšnem zunanjem posegu (spomenica je bila pisana pred poskusom puča v ZSSR), temveč kot posledica javnega priznanja krivde in kesanja“. Kako zelo velja to tudi za našo Slovenijo!

Pogovarjal se je **Jože Škerbec**

Z „Gallusom“ po 46 letih v domovini

Ko se je lanskega novembra oglašil pri nas inž. Strgar, župan ljubljanski, smo mu zapeli nekaj pesmi v pozdrav.

Povabil nas je, naj bi Gallusovo leto proslavili „doma“, v Sloveniji.

Navzoči v dvorani so s ploskanjem odobrili zamisel, mi pa kar nismo mogli verjeti; zdelo se nam je, da bo ostalo tam, pri „plemenitih“ željah. Kljub temu smo pričeli s pogostimi pevskimi vajami, nabavili smo si potne liste, nove uniforme... Veliko je bilo truda.

Negotovost je minila šele nekaj dni pred odhodom, ko smo imeli vozovnice v rokah. Bili smo že na letalu, pa se nam je še vedno zdelo, da sanjamo.

Ni besed, ki bi mogle zajeti doživljanja tistih dni.

* * *

O poteku naše turneje ste že veliko brali.

Omenil bi le, kaj sem doživljal kot domobranec, ki sem po 46 letih zopet stopil na slovenska tla.

Prikrat sem začutil slovensko zemljo pod nogami na Otočcu. Prva stopinja po dolgih letih... Za nekatere sploh prva v življenju.

V ljubljanski stolnici nas je pričakoval nadškof dr. Šuštar in nas — med sv. mašo — prvi pozdravil in nam izrekel dobrodošlico. Po maši so nas, kar v cerkvi, poiskali sorodniki: to je bilo objemanja, veselja in solza!

Pa je bilo treba kar hitro na magistrat, kjer so se nas obetali že zgodaj popoldne.

Prisrčen je bil sprejem. Vrstili so se pozdravi; prof. Peterle nam je po pozdravnih besedah celo zapel s skupino fantov, ki je prišla z njim.

In tudi mi — kako bi ne peli!

Kot povsod, kamor smo prišli, je tudi tam najprej zaorila „Slovenija, zapojmo ti...“ Potem so se pesmi vrstile; nekdo je začel „Oče, mati...“ Ob vsaki kitici se je navdušenje stopnjevalo in počasi pritegnilo tudi osuple „domačine“, da so z nami zapeli.

Blizu mene je stal možakar; pel je in solze so mu polzele po licih. Priblížal sem se mu in ga vprašal, če je to pesem že kdaj pel. „Bil sem domobranec, a, kot mladoleten, amnestiran.“ Pristavil je še: „Sedaj se godijo čudeži.“

Kaj smo doživljali, ni moč popisati. Govorile so le solze, saj ni nobeno oko ostalo suho.

* * *

12. maja leta 1945 je padel, od granate zadet, pri sv. Ani pod Ljubljem moj svak Ivan Mežnar. Pokopal ga je dr. Franc Jaklič, skupaj s tremi drugimi domobranci. Da je bilo tako, so pričali tisti, ki so bili takrat navzoči; nekaj je še danes živih tu, v Argentini.

Želel sem biti ob enaki uri tam in izpolnilo se mi je. Bilo je poldne

in ljudje so odhajali od maše, ki jo je bil daroval župnik iz Križev. Razložil sem mu na kratko, po kaj smo prišli: povabil nas je v cerkev in z nami molil za padle.

Ko sem ga vprašal, če bi lahko vzdali ploščo na kapelico blizu cerkvene ograje, kjer naj bi bili pokopani, me je napotil k tržiškemu dekanu, ki je z veseljem dovolil.

In, tako, od 5. junija dalje, v kamen vklesano ime priča, da tam počiva domobranec. Morda med redki mi izven pokopališč.

Še isti dan popoldne smo romali na Brezje; potem je bil prvi, nepozabni koncert v Kranju.

* * *

Drugi koncert je bil v Celju.

Ko smo se iz Ljubljane peljali skozi Domžale, Lukovico, Črni Graben, Trojane proti Celju, sem na levo opazoval hribovje, skozi katero sem hodil od 1. pa do 5. junija 1945. leta, potem, ko sem ob vračanju domobrancev s Koroške ušel.

Bil sem, takrat, 4 dni zaprt v Slovenj Gradcu; tam so nas ponovno naložili na vlak in peljali proti Teharjem. Ker pa je bila proga od Mislinj naprej porušena, smo šli peš — ponoči — do Velenja.

Malo pred ciljem se mi je — z nekaterimi drugimi — posrečilo pobegniti.

Ko sem sedaj hodil po Celju, sem imel pred očmi vse fante iz naše postojanke, še posebej iz naše fare.

Vse sem videl.

Franceta, Toneta, Jožeta, Lojzeta, kako so zvezane, med pretepanjem, suvali naprej.

Janeza, Miha, Andreja, Toneta, ležeče na cesti, ko so s konji galopirali čeznje.

Ravno tako so delali z mladoletniki.

Janez, Nace in France so doživljali enake muke, a so si rešili življenje (bili so amnestirani).

Vse te in na tisoče drugih sem imel pred očmi.

Celje — Teharje, največja naša rana.

Ko smo se 21. maja vračali iz Rogaske Slatine, smo se tam ustavili.

Pri sv. Ani — katere zvon je bil edina uteha naših fantov, dokler tudi zvonjenja niso prepovedali — smo imeli sv. mašo.

Spomnil sem se še posebej na farana Janeza Hribarja in Mihe Kokalja. Vsi ostali iz naše fare so po vsej verjetnosti v hrastniških jamah.

Potem smo odšli na grobišča.

Kako opisati, kaj se je godilo v dušah?

Mladi Luka se je najprej občuteno spomnil očetovih sotrpinov z Balandičevo poezijo „Zasuta usta“.

Potem smo peli...

„Jaz sem vstajenje in življenje...“
Bilo je težko. Z odenki glasov smo jo vendarle izpeljali do konca.

Nenavadno „glasna“ tišina prevela tam ozračje.

Ni čudno, da kar naprej brnijo tovornjaki.

A zdelo se mi je, da bi tudi hrup stotih, tisočih in še več tovornjakov, ne mogel „prevpiti“ nemih besed naših fantov-mučencev.

* * *

Naj omenim še srečanje s starimi

znanci in prijatelji v moji rojstni vasi.

Že pred odhodom smo se Ihanci (dva tam rojena, drugi potomci: otroci ali vnuki Ihancev) zmenili, da določimo dan in skupaj s tamkajšnjim cerkvenim zborom zapojemo.

Šli smo do župnika; takoj je bil pripravljen in določili smo petek, 17. maj, zvečer.

Nedeljo prej je župnik to oznanil faranom in povedal jim je tudi enega mojih doživljajev iz časa skrivanja doma, po pobegu pred gotovo smrtjo. Kako sem bil skrit nad kapelo pri vhodu v cerkev, imel miličarja že ob sebi, pa bil čudežno rešen. (Vsi ti dogodki so popisani v knjigi „Revolucija okoli Limbarske gore“).

In prišel je težko pričakovani dan. Pust je bil in deževen.

Ko smo se zbirali pred cerkvijo in se pozdravljali z znanci in sorodniki, je med nas udarila vest, da je tu umrla moja sestra Ana.

Velika, grenka kaplja v ta veseli dogodek. Spomnili smo se je v molitvi in tako se je prva maša zanjo darovala le nekaj ur po smrti doma, v rojstni fari, v domači cerkvi. In zopet je bilo nadvse težko peti. Pa — kdor poje, dvakrat moli...

Ko sva s hčerko Ani zapela „O, Marija iz višave“, sem v mislih poromal nazaj, do tistega 24. aprila, našega farnega zavetnika sv. Jurija praznik, pred 60 leti, ko sem — star 16 let — prvič pel na koru... Kje neki bi takrat komu verjel, ako bi mi napovedal, da bom čez 60 let še vedno pel in se po dolgih desetletjih

izgnanstva vsaj za časek mudil zopet na domačem koru!

Po maši nas je župnik povabil pred oltar.

Najprej nas je enajst „Gallusovcev“ nekaj zapelo, potem so se nam pridružili še domači pevci in zapeli smo skupaj ob nabito polni cerkvi.

Pozdravil nas je, nato, moj predvojni sopevec. Med vojno so bile najine ideje deljene. Sam mi je pravil, koliko trpljenja in težav je preстал, ko se je kaj kmalu vrnil v Cerkev in k cerkvenemu petju, brez katerih mu ni bilo moč živeti.

Segla sva si v roke, se objela in zaploskala je vsa cerkev.

Kako to opisati?

Pred leti blaten in obrekovan, sedaj pa zopet sprejet med svoje... Pa čeprav med navzočimi prav gotovo niso bili vsi našega prepričanja; marsikdo je prišel morda le iz radovednosti. Pa vendar.

* * *

Ne samo starejši. Tudi mladi so nekajkrat omenili, da smo jim mi prinesli ljubezni, odkritost, sproščenost, našo domačo pesem...

Dodal bi še, da smo ob vsakem koraku čutili, kako nas varuje božja Previdnost; kako nas spremljajo duše naših pokojnih Gallusovcev: saj jih je že toliko...

Ivan Rode

Pogovor z arh. Marijco Snoj o njenem obisku Slovenije

Marijca Snoj je julija lanskega leta diplomirala na Fakulteti za arhitekturo buenosaireške državne univerze, potem pa odšla za eno leto v Slovenijo. S spremembo političnih razmer v Sloveniji bo v našo staro domovino odhajalo vedno več naših deklet in fantov na podiplomske študije ali iz drugih razlogov. Za nas vse je zanimivo, kako doživljajo naši mladi Slovenijo, ki so jo doslej poznali le iz pripovedovanja staršev in iz naših slovenskih šol.

Kako si šla tja, s kakšnimi nameni?

Dolgo, zelo dolgo sem želela spoznati Slovenijo. Hotela sem doživeti vse „tisto“, kar je v meni vzbujalo neki nemir brez imena. Želela sem otipati „tisto“, za kar se trudimo ter ohranjamo v Argentini in drugje po svetu. Rada bi spoznala slovensko zemljo z vsemi zanimivostmi, o katerih sem tolikokrat slišala, in zadihala slovensko realnost.

Zelo sem si želela srečanja s sorodniki ter preživeti nekaj časa z njimi.

Odpravila sem se na pot za leto dni, v Sloveniji pa sem nameravala ostati nekaj mesecev. Navsezadnje sem prav v Sloveniji preživela skoraj vse leto.

Kako si preživela čas bivanja v Sloveniji?

Kljub temu, da nisem imela redne zaposlitve, je bilo življenje zelo pestro.

Imela sem možnost hoditi na Fakulteto arhitekture v Ljubljani. S tem v zvezi sem obiskala tudi različne slovenske kraje, da sem se v živo seznanila s slovensko arhitekturno dediščino.

Živela sem v lepi vasi Polhov Gradec in tako uživala raznolikost slovenske narave in običajev v vseh štirih letnih časih. S fotoaparatom sem „lovila“ razne motive, da bi lahko vse to bogastvo in doživetja tudi drugim posredovala — besede so le preveč omejene.

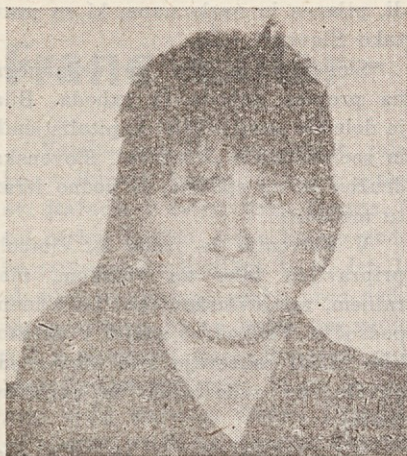
Moje bivanje v Sloveniji je bilo prežeto tudi z veselimi in žalostnimi zgodovinskimi dogodki. Plebiscit, osamosvojitve ter obisk prve organizirane skupine iz Argentine, pevskega zbora Gallus, prave manifestacije, so bili višek vsega doživetja.

Pretresli sta me žalni slovesnosti ob Krimski jami in na Teharjah. Na dan Vseh svetih se nas je pa enajst mladih iz Argentine zbralo v Kočevju, kjer smo kljub hudemu naliwu ob jami pod Krenom prižgali svečko ter dolgo časa peli in molili.

Doživela sem tudi vojsko.

Kaj te je v Sloveniji posebno zanimalo?

Skušala sem spoznati ter doživeti

čim več. Slovenija je majhna. Misliš, da jo boš kar na hitro „obletel“, a je polna drobnih zanimivosti, da je v cellem letu ne obsežeš.

Zanimala so me slovenska mesta in naselja ter njihov odnos do pokrajine, kako je narava spojena s tem, kar je človek ustvaril, večkrat pa tudi pokvaril.

Slovenijo sem prekrizarila od Alp do Kolpe pa od Panonske nižine do morja. Seveda nisem mogla mimo Postojne, Bleda in Bohinja. S pomočjo in potrpežljivostjo prijateljev sem dosegla tudi vrh mogočnega Triglava.

Kakšen vtis si dobila o slovenski mladini? V čem se udeležujejo?

Ko govorim o slovenski mladini, moram ločiti mladino, s katero sem se največ družila, ter mladino, ki sem jo doživljala „na cesti“.

Če gledaš kar tako na splošno, opaziš, da morala ni na višku. Vedno bolj normalno postaja hoditi pred poroko skupaj „na počitnice“. Pijača ter

mamila jim nista tuji zadevi. Grobo govórnjenje brez predsodkov ne ustvarja preveč dobrega vtisa. Živijo brez posluha za globlje, človeku potrebne stvari. Veliko je samomorov že pri trinajstih ali štirinajstih letih.

Imaš pa zopet tisto mladino, ki je v manjšini, ki si prizadeva na različnih področjih, da bi krščanske vrednote prišle na površje. Družijo se pri veroučnih ali kakšnih verskih skupinah, sodelujejo pri cerkvenih zborih. Iščejo zdrav način zabave.

Ljubljana je študentsko mesto. Mladi, ki prihajajo iz drugih krajev, živijo v študentskih domovih. Tu organizirajo brucevanja, plese in veselice, po njihovem „žure“. Vse to se dogaja med tednom, ker se ob koncu tedna vračajo domov.

Mladi, ki živijo na podeželju, poleg službe ali šole pomagajo staršem pri kmečkih opravilih.

Velik del mladih goji kakšen šport, najbolj splošno je smučanje. Radi hodijo v hribe ali pa jo s kolesom mahnejo v naravo. Med počitnicami nekateri vzamejo nahrbtnik in pokukajo še v druge dežele. Posamezniki sodelujejo tudi v politiki.

Ali si imela stik s kakšno versko skupino?

Seznanila sem se z „Mladiko“, to je skupina mlajših izobražencev, ki se sestaja pri št. Jakobu v Ljubljani.

S skupino „Argentincev“ sem bila v Pragi na taizejskem novoletnem srečanju, ki se ga je udeležilo 80.000 vernih mladih iz cele Evrope. Priključili smo se organizirani slovenski skupini, 2.000 po številu. Ko je Zalka Arnšek na nacionalnem srečanju v

imenu nas vseh iz Argentine nagovorila in pozdravila mladino iz Slovenije, se je ta navdušeno odzvala.

Ob prestopu v novo leto smo s skupino sedemdesetih Slovencev po sveti maši še dolgo v jutro peli in še pod globokimi vtisi plebiscita, ponovno praznovali njegov srečen izid.

Bila sem na mladinskem srečanju v Stični in Dravljah, kjer je bila s pozdravom in pevsko točko zopet prisotna mladina iz Argentine.

Ko je bil zbor Gallus v Sloveniji, je MOŠ (Medškofijski odbor za študente) organiziral srečanje mladine iz Slovenije, Argentine in Trsta.

Gledano iz Slovenije, česa manjka naši mladini v Argentini?

Mislím, da imamo, kar se vzgoje ter informacije tiče, vsega dovolj. Odvisno je, če se znamo tega poslužiti, če znamo to ceniti.

Zdi se mi, da bi nam življenje v večjem stiku z naravo veliko pomagalo tudi k sproščenemu medsebojnemu spoznavanju. Tukaj smo le priklenjeni na beton in zidove, kar nas marsikdaj vodi v neko „poštirkanost“.

Na kaj mora biti tukajšnja mladina pripravljena, ko gre tja?

Rada bi povedala, da vsak izmed nas, ki gre v Slovenijo, Slovenijo doživi čisto na svoj način. Nekateri si naberejo „cel kup“ pozitivnih izkušenj, drugi manj, tretji se vrnejo razočarani. Odvisno je, kaj si od obiska pričakoval, kakšen je bil tisti prvi stik z ljudmi, kje si imel možnost živeti. Slovenija je država, ne skupnost, na katero smo navajeni. Naletiš na odlične, pa tudi „manj“ dobre lju-

di, pijance in narkomane, ki so prav tako Slovenci.

Slovenija je bila do nedavnega na prepihu zahoda in vzhoda. Bila je deležna „najboljših“ kapitalističnih in socialističnih „vrednot“. Slovenska družba je, na splošno, še vedno izraz te mešanice.

V Slovenijo je treba iti čimbolj pripravljen tako na verskem, moralnem, zgodovinskem kot političnem področju. Velikokrat zaideš v debato, kjer mladi zahtevajo zelo tehtne odgovore, ne zadostujejo le priučene fraze.

Ali se ti zdi, da so stiki z zamejsko mladino potrebni?

Millim, da je za „obe plati“ to zelo potrebno, saj imamo podobne probleme pri ohranjanju slovenstva, obenem se pa lahko obogatimo z našo različnostjo.

Lansko leto avgusta je bilo na Koroškem vseslovensko mladinsko srečanje. Poleg predstavnikov tržaške in koroške mladine ter mladine iz Slovenije so zraven povabili tudi sedem „Argentincev“, ki smo se slučajno nahajali v Sloveniji. V skupnih razgovorih in večernih zabavah ob kitari ter petju smo odkrivali drug drugega.

Potem so nas Tržačani povabili k njim, da bi predstavili slovensko skupnost v Argentini. Govorili smo mladim v Literarnem klubu ter na Državnem znanstvenem liceju Franceta Prešerna (srednja šola). Bili so nam hvaležni. Življenjska sila ljudi, ki se bori tako daleč od matične domovine za ohranjanje slovenstva, tudi vliva nove moči...

Mislím, da je sedaj doba vsestran-

Franc Čotar - devetdesetletnik

Versko središče primorskih rojakov v Buenos Airesu imamo v cerkvi sv. Rafaela v četrti Villa Devoto. V tej cerkvi imamo verno kopijo podobne svetogorske Kraljice že 15 let. In ob njej se zbiramo vsako prvo nedeljo v mesecu in za božič ter veliko noč k slovenski maši. Pri maši poje zbor Svetogorski zvon, ki ga je najprej vodil organist Štefan Drenšek, od njegove smrti pa organist Gabrijel Čamernik. Med člani zbora sta tudi gospod Franc Čotar in njegova žena gospa Zorka. 18. decembra letos bo g. Čotar spolnil 90 let. Spoštovane in priljubljenega jubilaranta želimo predstaviti tudi bralcem naše revije.

Da bodo podatki čim bolj zanesljivi, smo ga naprosili za pogovor.

Gospod Čotar, prosim vas, da bi najprej nekaj povedali o vaši mladosti.

Rojen sem bil v dornberškem Taboru pri Gorici v družini osmih otrok. Med prvo svetovno vojno sta bila oče in starejši brat mobilizirana v avstrijsko vojsko, mama in nas šest otrok pa smo morali v begunstvo. Ob koncu vojne smo se znašli z razdeja-

skega spoznavanja in odkrivanja, ki bo pa bodočnosti naložila tudi nove odgovornosti.

Na kakšen način bi bili stiki med mladino mogoči?

V Sloveniji se je pred kratkim pri MOŠ-u (Medškofijski odbor za študente) ustanovilo Slovensko tajništvo. Povezovalo naj bi slovensko katoliško mladino iz Slovenije, zamejstva ter zdomstva. Mišljeno je vskladiti nekatere prireditve, skrbeti za povezavo preko tiska in pospeševati osebne stike.

Zdi se mi, da nam razvoj zgodovinskih trenutkov nalaga dolžnost, da začnemo tudi v tej smeri razmišljati.

Pogovarjal se je **Jože Škerbec**

nim rojstnim krajem in silnimi težavami za preživetje. Oče se je vrnil iz ruskega ujetništva šele po treh letih. V mladih letih sem želel študirati, pa zaradi težkih razmer nisem mogel v šole. Že 16-leten sem delal v rudniku, vojaščino sem služil v Rimu, po vrnitvi domov sem poleg gospodarske krize in težave, da bi prišel do dela, doživljal tudi fašistično preganjanje zaradi slovenske zavednosti.

Ob vseh teh težavah ste se odločili za izselitev v Argentino. Kdaj ste prišli sem in kako ste premagovali začetne težave? Kdaj ste se poročili in si postavili dom?

V Argentino sem prišel leta 1928. Tudi tu je bila gospodarska kriza in huda brezposelnost. Prijel sem za delo, kjer je bilo mogoče. Delal sem kot vrtnar, nato 10 let kot hišni pomočnik v župnišču San Nicolás, potem kot knjigovez v neki tiskarni in nazadnje kot kovinski delavec vse do upokojitve.

Žena Zorka Černe, rojena 14. septembra 1908 v Vrtojbi pri Gorici, je prispela v Argentino tudi leta 1928. Poročila sva se leta 1934, kupila parcelo in si v petih letih zgradila dom. V srečnem zakonu sva dobila dve hčerki, Olgo in Heleno. Obe sta poročeni in imata po dva otroka.

Pri vseh začetnih težavah, delu in skrbeh, ste sodelovali pri ustanovitvi in življenju slovenskega društva na cesti Simbrón, posebej tudi pri pevskih zborih. Povejte nam, prosim, kaj o tem.

Bilo je prve mesece v letu 1934, ko smo se v skupini rojakov zmenili,

da ustanovimo pevski zbor. Ko smo imeli zbor, smo sklenili, da bomo ustanovili tudi društvo. Ker takrat v državi še ni bilo socialne zaščite, smo ustanovili na podlagi samopomoči društvo, ki je pomagalo članom v bolezni. Društvo je kupilo parcelo na ulici Simbrón in hitro začelo z zidavo dvorane. Imenovalo se je Slovensko podporno društvo Naš dom. Uradno je bilo ustanovljeno 12. maja 1935. Med ustanovitelji sva bila tudi moja žena in jaz in sva ostala njegova člana do avgusta 1974, ko se je društvo združilo v Triglav.

Z Zorko sva bila vsa leta aktivna, posebej pri pevskem zboru. Nekaj časa nas je bilo kar pet pevcev v družini: poleg žene in mene tudi hčerki in Olgin ženin. V društvu sem bil večkrat odbornik in zadnji predsednik (28 mesecev). Od leta 1946 sem bil zastopnik pevskega zbora pri društvenem odboru, pevovodji sem pomagal pri pripravljanju partitur.

Nastopali smo tudi z zbori drugih društev, na primer leta 1944, ko je bila proslava 100-letnice rojstva pesnika Simona Gregorčiča. Na slavnostni proslavi „goriškega slavčka“ so nastopili recitatorji in zbori: Gregorčičev zbor, mešani zbor iz Saavedre, naš zbor iz Devota in zbor Ljudskega odra. Veličastno je bilo na koncu: moški zbor 100 pevcev je zapel pesem „Soči“, mešani zbor 150 pevcev pa pesem „Nazaj v planinski raj“.

V Našem domu smo imeli moški, mešani, mladinski in otroški zbor. Moški in mešani zbor so vodili Franc Trebše, Franc Rajer, Ciril Jekše, Jožef Samec, Viktor Saksida in Jakob

Krebelj; mladinski zbor Vence Lazarič, Armando in Nely Leban, Karlo Budin, Héctor Bonan in Branko Ličen pa tudi Jožef Samec; otroški zbor pa Armando in Nely Leban.

Kaj bi poleg petja še omenili iz dejavnosti vašega društva?

Glavni dejavnosti sta bili res pe-tje in dramatika. Gojili smo tudi kegljanje in balinanje pa nogomet in košarko. Nekajkrat je izšel listič Mali glas in revija Naš dom. Imeli smo 296 članov, k prireditvam pa je prihajalo od 400 do 450 rojakov.

V domu smo tudi ustanovili slovensko šolo; najbrž je bila prva slovenska šola v Južni Ameriki. Učili so Ladko Krmac, Stanislav Baretto in Jože Švigelj. Učencev je bilo 30. Leta 1937 je prevzela poučevanje učiteljica Emilija Miklavčič-Bajt. Ta je pripravila tudi otroške igrice, na pr. Sneguljčico. Podobno šolo so ustanovili na Paternalu na ulici Paz Roldán 4924. Tam so učili Franc Lakner, Stanislav Baretto, dr. Viktor Kjuder, Rajko Rajer in drugi.

Mladinski odsek je gojil poleg športa tudi petje v svojem mladinskem zboru.

Društvena knjižnica je bila dobro obiskovana. Poimenovali smo jo po pokojni učiteljici Emiliji M. Bajt.

Dramatski krožek je postavil na oder nekaj imenitnih iger, na primer Vodopivčevi opereti Snubači in Srce in denar pa igre Begunka, Poslednji mož, Dva Pavla, Mati in druge. Igre so režirali Anton Štokelj, Emilija M. Bajt, Alojzij Ušaj, Ivan Pečenko, Joško Živec, Metod Kralj in Boris Zlobec.

Ali ste imeli člani društva kaj stikov z izseljenskima duhovnikoma Jožetom Kastelicem in Janezom Hladnikom?

Duhovnikov Jožeta Kastelica in Janeza Hladnika se zmeraj radi spominjamo. Kot društvo nismo imeli stika z njima, pač pa osebno, posebno gospod Hladnik je veliko obiskoval naše družine. Na živi rožni venec, ki ga je začel gospod Kastelic, pa še danes priča bandero, ki ga je prej nosil na romanjih Stanko Troha, sedaj pa njegov sin Andrej oziroma že njegov vnuk.

Petje vam je zelo pri srcu, to vidimo pri naših mašah in družabnih srečanjih.

Res je. V zborih pojem več kot 70 let. V Dornberku sem bil član posvetnega društva Čitalnica in sem pel pri cerkvenem in društvenem zboru. V tej deželi pa sem pel pri Paternalskem zboru, ko so bile slovenske maše v župniji svete Neže, pozneje pa v kapehi na Avenidi Del Campo. Zbor so vodili Franc Trebše, Ciril Jekše in Ciril Kren. Iz tega zbora so korenine našega sedanjega zbora pri svetem Rafaelu v Villa Devoto.

Dragemu gospodu Francu Čotarju čestitamo k visokemu življenjskemu jubileju. Hvaležni smo mu za slovensko zavednost in njegovo dolgoletno sodelovanje za ohranjanje slovenstva pod Južnim križem in mu želimo ob njegovi življenjski družici Zorki še vrsto zdravih in srečnih let.

Pogovarjal se je
Jože Škerbec

Spomini na težke dni

28.—30. junij 1945

Ob pol šestih sem zaslišal v hiši govorjenje. Šel sem k oknu in zagledal majhnega fanta. Povedal mi je, da je hiša gostilna. Župnišče da je požgano, župnik nekje drugod, za kuharico pa da nič ne ve. Kot strela je vse to udarilo vame. In jaz ob belem dnevu v vasi! — Mimo je majhna punčka prignala krave. Povprašam jo brez upanja. Hvala Bogu, vedela je. Peljala me je skoci vas, da so me vsi videli, k sorodnici. Komaj me je prepoznala. Rekla mi je, da sem tu popolnoma varen in naj se ničesar ne bojim. Ljudje, ki so me videli, da so dobri in me ne bodo izdali. Dala mi je kruha in mleka in odšla po opravkih na vas. Ni minilo četrte ure, ko se je vsa preplašena vrnila in me prosila, naj čimprej izginem, ker me je videl neki terenec. Seveda me ni bilo treba prositi, da bi šel, le za kruh sem ji rekel. Dala pa mi ga je tako malo, da sem, ko je odšla iz sobe, vzel še ves hlebec, približno pol kilograma masti, jajčka in česnje, ki so bile na mizi. To je bilo nujno, če sem se hotel vsaj malo okrepčati. Vse skupaj sem zavil v žakelj, ga oprtal na ramo, smuknil iz hiše in jo hitrih nog ubral v gozd, približno četrte ure nad vasjo.

Dopoldne sem čepel v hosti in se pošteno najedel, pa mi je še precej ostalo. Popoldne pa sem za-

čutil, da me kuha vročina. Začel sem kašljati. Prijemala se me je bolezen, česar sem se že ves čas tako bal. Kam naj grem, kdo mi bo pomagal? Postajalo je vedno huje. Ko se je zvečerilo, sem bil prisiljen, da sem se vrnil v vas. Šel sem na skedenj in se zaril prav pod slamnato streho, globoko v seno. Slišal sem še, kako je začelo deževati, nato pa sem v vročini zaspal.

Ponoči me je zbudilo grmenje. Bil sem popolnoma spoten. To je name dobro vplivalo.

Drugi dan sem bil precej boljši. Ostal sem na skednju še naslednjo noč in dan, to je do 30. junija. Jedel sem ves ta čas, kar sem še imel v žaklju. 30. junija pa sem moral zaradi pomanjkanja hrane iti naprej.

Že dopoldne sem se skozi linico razgledal po okolici. Toda pri tem me je videla domača hčerka, približno deset let stara, ki je prav tedaj prišla na pod. Če me izda, sem izgubljen. Ko me je zagledala, se je ustrašila in je hotela skozi vrata steči nazaj. S težavo sem jo pregovoril, da je ostala. Povedal sem ji odkrito, da se skrivam pred partizani, in naj niti domačim ne pove, da sem tukaj, če noče biti kriva moji smrti. Obljubila je, da ne bo nikomur povedala. V dokaz, da bo to izpolnila, pa sem jo prosil za kruh (bila je sama doma). Rekel sem ji, da ji

bom verjel, če mi ga prinese. Če pa besede ne misli držati, kruha od nje sploh ne maram vzeti. Čez nekaj minut mi je punčka res prinesla velik kos kruha. Povedaj sem ji, da bom zvečer izginil od tod. Nato je odšla.

Ob pol enajstih zvečer sem zapustil svoje dvodnevno skrivališče. Precej časa sem zamudil z iskanjem ceste, ki pelje na Trojane. Ko pa sem bil na njej, sem z lahkoto hodil. Zlasti me je krepila zavest, da bom po cesti mnogo hitreje in lažje prišel do Ljubljane, kot če bi se klatil po gozdnatih grebenih.

V eni uri sem bil pred Trojanami. Nenadoma se mi je zazdelo, da vidim stražarja. Kaj bi storil? Legel sem na tla in se splazil proč. Toda pri hiši me je zavohal pes. Lajal je, kot bi bil obseden. To je trajalo približno četrt ure, ker se nisem upal nikamor premakniti. Tedaj je moški glas zapovedal psu,

naj miruje. Slišal sem tudi še govorjenje. Splazil sem se pod cesto in kraj v širokem loku obšel.

Še dvakrat me je to noč splasila prikazen stražarja. Zdi se mi, da sem bil živčen in sem videl stvari, ki jih dejansko ni bilo. Po živčni napetosti zadnjih dni je to bilo popolnoma razumljivo.

Pod Trojanami se ceste ločijo. Dolgo časa nisem vedel, po kateri bi šel. Končno sem se odločil, da bom šel po tisti, ki pelje najbolj proti zahodu. Bila je prava. Hodil sem mimo hiš, v katerih ni bilo ničesar slišati. V neki vasi pa sem slišal govorjenje in zagledal luč. Vas sem obšel nato pa zopet krenil nazaj na cesto. Danilo se je že, ko sem se po strmem klancu mimo barak in pregraj iz težkih hlodov približal Svetemu Ožboltu. Na desni strani sem v hribu zagledal kmetijo. Zavil sem v gozd in si nekoliko odpočil. To noč sem prehodil približno dvanajst kilometrov in sem bil zelo utrujen. Toda v jutranjem mraku me je začelo zebsti. Kašljal sem. Zato sem se dvignil in začel počasi riniti naprej.

1.—3. julij

Okoli 9. ure dopoldne (bila je nedelja) sem prišel do kmetije. Previdno sem vse naokoli pregledal, pa ni bilo videti nobenega človeka. Iz hiše se je slišalo otroško govorjenje in glas starega moža. Računal sem, da ne bo kakega mlajšega moškega, drugače ne bi vstopil. Mlado dekcle je spletalo lase mali

punčki. Pozdravil sem in poprosil za jed. Takoj so mi dali mleka in kruha. Bili so dobri in postrežljivi ljudje. Niti vprašali me niso, od kod in kdo sem. Sam sem jim po ovinkih začel pripovedovati, ko je prišel stari gospodar, pa sem jim odkrito povedal svoje doživljaje. Vsem sem se zasmilil. Poprosil sem jih, če lahko pri njih ostanem nekaj dni, da bi mi dali jesti, da bi se opomogel in se odpočil. Po resnem preudarku in mojem zagotovitvi, da jih ne bom izdal, me je gospodar peljal v svisli in pokazal skrito mesto.

V kozolcu sem bil tri dni. Gospodar je bil res dober in usmiljen. Vsak dan trikrat mi je sam prinesel hrano, toplo hrano, kakršne že ves čas na begu nisem užil. Prinesel mi je partizanske časopise, mi pripovedoval o življenju pod partizani, kako je bilo prej, ko so bili še Nemci, in podobno. Prinesel mi je tudi sukanca in šivanko, da sem si zašil strgane cape.

V nedeljo popoldne je začelo deževati in ni prenehalo do 3. julija. Oblaki so se podili po nebu, grmelo je in treskalo, jaz pa sem bil pod streho sit in zadovoljen. Koval sem načrte, kako bom prišel v Ljubljano. Kako bo potem, pa sploh nisem hotel misliti. Zanašal sem se na Boga, da mi bo že pokazal ugodno priložnost, kam in kdaj naj grem v svet.

3. julija zvečer sem se od prijaznega kmeta poslovil. Povedal mi je, kje naj se zglasim v Krašnji. Tam da so naši ljudje. Zahvalil

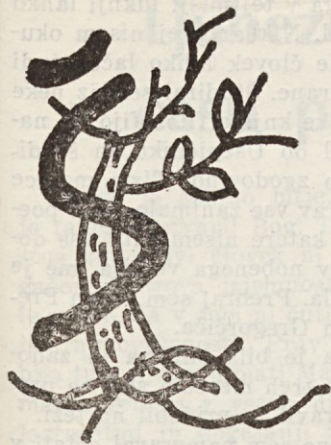
sem se mu za vse, kar mi je storil in odšel.

Do Krašnje sem hodil približno tri ure. V začetku sem nekajkrat zašel, ko pa sem prišel zopet na cesto, je šlo hitreje. Večkrat sem se moral izogibati avtomobilom. Pri neki hiši sem si prerezal cunje na nogah, obšel mlin, v katerem je gorela luč, in vas Blagovico, ker sem že od daleč slišal govorjenje in korake. Nekaj po polnoči sem prišel do Krašnje. Kmalu sem razpoznal hišo, ki mi jo je kmet priporočil. Toda bila je preveč sredi vasi, da bi ob tej uri budil. Šel sem zato na hlev, si poiskal primerno luknjo in kmalu zaspal.

4. julij

Zjutraj okrog pete ure je prištorkljaj star dedec v štalo in nakrmil konje. Opazoval sem ga; zdel se mi je zanesljiv. Kar ostrmel je, ko sem se mu pokazal. V kratkih besedah sem mu razložil, kdo in kaj sem, od kod prihajam in da mi je kmet nad št. Ožboltom priporočil, naj se zatečem k njim. Prosil sem ga, naj pride k meni ali gospodinja (gospodar je že umrl) ali pa sin — duhovnik. Hlapec je res šel pa se kmalu vrnil. Povedal je, da si nobeden izmed njih ne upa. Kaj sem hotel? En dan bom zopet stradal in zabil na hlevu sredi vasi, zvečer pa bom odrinil naprej po cesti. Bom že kam prišel!

Tako je tudi bilo. Zvečer, ko je v vasi vse utihnilo, sem se splazil

s hleva. Previdno sem obšel nekaj hiš in prišel na cesto. Ponoči ni bilo nič posebnega. Izogniti sem se moral nekajkrat avtomobilom in lučem, ki so se videle skozi okno hiš. Tam so bile verjetno posadke milice ali pa krajevni odbori.

5.—8. julij

Ko je bilo že precej svetlo, sem obšel Lukovico in šel še kar naprej po cesti. Bij sem že na ravnini. Zadnje obronke gozdov sem pustil za seboj. Nenadoma sem pomislil: Kam sedaj? Dani se, gozdov ni več. Hitro se moram odločiti. In sem se. Obrnil sem se in šel na cesto proti Moravčam. Hodil sem hitro, ker je bil zadnji čas, da se kam skrijem.

Po polurni hoji sem prišel do majhnega naselja, s tremi ali štirimimi kmetijami. Skril sem se na pod in čakal, kdaj bo prišel kdo izmed domačih. Ker sem preveč motovilil, sem zbudil domačega psa.

Začel je lajati in se trgati z verige. Šele ko sem že četrta ure popolnoma mirno ležal in še celo dihanje zadrževal, je pes odnehal. Kmalu pa so začeli ljudje vtajati. Prisluškoval sem. Slišati ni bilo nobene moškega glasu. Šel sem s poda v hišo. Bile so same ženske. Ustrašile so se me, kot bi videle le pošast (saj sem tudi bil). Bile so vse iz sebe. Nič drugega mi niso vedele na moje prošnje odgovoriti, kot da naj grem drugam. Ko sem videl, da res ne bom nič opravil, sem šel v sosednjo hišo. Gospodinja me je peljala k možu, ki je še ležal. Oba sta bila videti zelo prijazna. Prinesli so mi mleka in kruha. Celo čevlje bi mi dali, pa so bili premajhni. Povedal sem jim vso svojo štorijo od začetka do konca. Povpraševali so tudi za svojega sina, ki je bil domobranec (gorenjski) v Lukovici. Žal jim nisem mogel ničesar povedati.

Ko sem se najedel, mi je gospodar dal predpasnik, na ramo koš, v roke pa grablje. Rekel mi je, da grem tak lahko skozi vas, do njihovega kozolca. Tam naj se dobro skrijem. Pri njem bom lahko do večera, on sam mi bo prinesel jesti.

Ves dan sem prebil na kozolcu. Dvakrat mi je gospodar prinesel hrano, popoldne je bila celo mesena klobasa. Hvala Bogu, pošteno sem bil sit.

Okrog 10. ure zvečer sem odrinil. Prišel je pome gospodar, mi dal popotnico in mi pokazal pot proti Ljubljani. Zahvalil sem se

mu za vse dobrote, ki mi jih je izkazal, in odrinil v noč. Toda prave poti nikakor nisem mogel najti. Blodil sem sem in tja, tako da končno nisem prav nič vedel, kje sem.

Še dve noči in dva dni sem se klatil okoli. Krajev in ljudi zaradi obljube še ne smem povedati. 8. julija pa sem dobil civilno obleko in čevlje. V žep suknjiča sem vtaknil „Ljudsko pravico“, v gumbnico dal partizanski znač in bil v dobri uri v Ljubljani. Ko sem hodil po ulicah, sem očala skrtil in spremenil obraz. V nekaj minutah sem bil na cilju — v skrivališču.

EPILOG

V Ljubljani sem se skrival od 8. julija zvečer do 16. oktobra, to je skupno tri mesece in en teden. Ves čas sem bil v podstrešni sobici, le enkrat proti večeru sem šel na sprehod. Pri maši nisem bil nikoli.

Prve tri tedne so mi neprestano zatekale noge. Rane so se mi počasi celile. Brazgotine na podplatih bom nosil v dosmrtni spomin na beg.

Vse tri mesece se nisem prav nič dolgočasil. Na razpolago sem imel knjižnico nekega privatnika. Neprestano sem bral, študiral italijanščino, se učil Prešerna na pamet in z zanimanjem pregledoval stare letnike raznih revij. Po dveh letih, odkar sem zadnjič študiral, sem še z večjo pazljivostjo zopet bral in bral. Knjige sem kar požiral. To je tudi bilo edino opravilo,

ki sem ga v tej mišji luknji lahko izvrševal. Nikdar prej nisem okusil, da je človek lahko lačen tudi dušne hrane. Študiral sem iz neke italijanske knjige filozofijo, se navduševal ob Ušeničniku in študiral občo zgodovino. Tiste mesece me je prav vse zanimalo. Celo poezija, do katere nisem čutil vse dotlej prav nobenega veselja, me je vzdramila. Prebral sem vsega Prešerna in Gregorčiča.

Hrana je bila odlična in zadostna. Po treh mesecih sem se precej popravil in pridobil na teži.

Prvotno sem nameraval ostati v Ljubljani le toliko, da bi se opomogel, nato pa bi odšel na Notranjsko in naprej proti Trstu. Pa je bila božja volja drugačna. Dobil sem tujo legitimacijo, jo nekoliko spremenil, vtaknil svojo fotografijo in čez njo narisal štampiljko. Čez nekaj dni sem odšel. V Ljubljani sem sedel na kolo zjutraj ob šestih. Popoldne ob štirih pa sem že bil na Gorenjskem na dogovorjenem mestu. Čez dva dni pa sem bil zvečer ob devetih v Beljaku (18. oktobra), naslednjega dne zvečer pa v Linzu. Sestra me ni prav nič pričakovala. Obvestil sem njene prijateljice, naj pridejo skupaj zvečer na kolodvor čakati sestrično. Res je prišla. Ko me je zagledala, je od veselja zajokala in ni mogla nikamor. Naslonila se je name in ihtela. Nato me je poljubila, prišla za roke in oba skupaj sva počasi srečna, kot nikdar prej korakala novemu življenju naproti.

Janez Zdešar

Ljubezen in spolnost v času priprave na zakon

Človek je spolno bitje, ker ga je takega ustvaril Bog. Tudi Kristus kot pravi človek ni bil drugačen. Njegova izjemnost je bila le v tem, da v sebi ni čutil nobene neuravnovešenosti. Prav tako je bila tudi njegova mati Marija normalna ženska z vsemi duševnimi lastnostmi in dogajanci ženskega telesa in duše. Le da po božjem načrtu ni bila podvržena slabostim.

Človekova spolnost igra še posebej pomembno vlogo v zakonskem življenju. Zato je razumljivo, da se pripravnik na zakon z njo na poseben način srečata in morata do nje zavzeti svoj odnos kot normalna človeka in kot prepričana kristjana. Človeško in krščansko bi verjetno še najlažje izrekli misel o vlogi spolnosti pred zakonom, če bi dejali, da sta dve skrajnosti. Ena trdi, da je spolnost nekaj manj lepega, da se je je treba bati, da je nekakšno nujno zlo in da je o njej bolje molčati. Ta pogled je bil posebej značilen za nekatera obdobja v preteklosti. Druga skrajnost, za katero slišimo predvsem danes, pa pravi, da je spolnost stvar, s katero lahko človek dela, kakor se mu zljubi. Resnica bo v sredi.

Vsak nagon je božji dar, tudi

spolni, in ta še posebej zaradi velike naloge, ki jo opravlja v življenju človeka in družine. Vsako strast pa človek lahko uporablja pametno ali nespametno; v korist svojega človeškega razvoja ali v njegovo zaviranje; v svojo srečo ali nesrečo in seveda v korist ali škodo tudi drugih. Pomislimo samo na jed in pijačo ali na nagon po samoobrambi! Mavrica možnih uporab teh božjih darov se razteza od lepega in čudovitega do groze in razdejanja. Kako pogumno in vedro govori sv. Pavel o človekovem ali kristjanovem odnosu do telesa: „Kajti še nikoli nihče ni svojega telesa sovražil, marveč ga hrani in neguje“ — in apostol celo dodaja: „kot Kristus Cerkev“ (Ef 5, 29).

S takim zdravim, odprtim in trenim pogledom pristopata mlada kristjana tudi k vprašanju svoje spolnosti v pripravi na zakon. Prav zato, ker imata osebno vero, se pravi vero iz prepričanja, in je ta zanju ljubezenski odios do Boga, lahko razumeta, da največji božji dar človeku za življenje, ljubezen, a tudi spolnost, ki naj bi bila v službi ljubezni, ne more biti igrača, ampak biser. Z biseri pa se ne igramo, razen če smo bedaki. To bi pomenilo razvrednotiti veliko vrednoto. Še manj bi mogla biti

igrača fant in dekle, ki sta nosilca tega božjega daru — ljubezni in spolnosti. To bi pomenilo metati bisere pred svinje, kakor se močno izraža sam Jezus. Ljubezen nikakor ni telesna ali spolna stvar, ampak stvar duševnosti in duhovnosti. Telo je kajpada lahko odličen sodelavec in pomočnik.

Seveda je prej ali slej čas tudi za telesno bližino, za izkazovanje nežnosti in zunanjih znakov notranjega razumevanja. Gotovo se morata tudi telesno nekako spoznati, ali sta za skupaj. Vendar lahko zelo hitro odkrijeta, kako in koliko sta si zunanje in telesno privlačna. Zato trditev, da je za pravo spoznavanje nujno potrebno imeti pred zakonom tudi spolne odnose, nikakor ne drži. Trdijo namreč, da morata vedeti, ali bo njuno telesno življenje v zakonu res skladno in da je bolje „poskusiti“ in prej iti narazen, kot se poročiti brez tega in tvegati nesoglasje in neskladnost. A skladnost in neskladnost v spolnem življenju nista odvisni predvsem od reakcij organizma, ampak od duševnosti, od skladnosti ali neskladnosti dveh v neštetihih stvareh skupnega življenja. Nikdar tudi ne more biti zakonskih okoliščin pred zakonom, zato tudi ne odkritja, kako bo zares v zakonu. Večina poročenih bo potrdila, da je spolna skladnost v največji meri odvisna od duševne skladnosti, razen če gre za kakšne bolezenske pojave.

Glavno za mlada človeka in kristjana pa je, kaj imata za ideal.

Ali odkrivata velik ideal v tem, da se celovito razvijeta duševno in telesno tako, da dozorita za polno, tudi telesno predanost, ob času poroke — ali ne. Veliko je čisto pametnih človeških razlogov, ki odsvetujejo odnose pred poroko. Ne samo, da z njimi tvegata nezaheljeno nosečnost in — kar je še huje, skušnjavo, da bi naredila splav; ali da je velika nevarnost, ki se je že tisočkrat uresničila, da se je pozneje navidezna ljubezen ohladila in je dekle ostala z otrokom sama in otrok brez očeta; ali da je fant pred poroko od dekleta zahteval vse, dal ji pa ničesar, a dekle dala vse, kar je imela in je torej bila med njima velika nenačupravnost in zloraba; marsikdo se je tudi poročil predvsem ali samo zato, ker je bil pač otrok na poti, sicer se ne bi; tako sta stopila v zakon ne iz polne in preiščljene ljubezni, ampak pod pritiskom, kar za usklajen zakon nikakor ni koristno. Če navdušenje za tablete proti spočetju v svetu pada še z ozirom na zakonsko življenje, tudi in toliko bolj niso pametna rešitev za mlada pred poroko.

Ob vseh teh čisto človeško pametnih razlogih pozna kristjan še enega: Če je zakon zakrament, se pravi poseben prihod Kristusa med poročenca, zakaj naj bi pri največji telesni in duševni bližini in morda pri spočetju otroka izključevala tega enkratnega prijatelja Kristusa?

Vital Vider

Odpusti mi, Nataša!

Poslednji napad

„Dobrodošel, Kurdakov!“ je vzkliknil Nikiforov, ko sem po vrnitvi z dopusta stopil v policijske prostore.

Zanima me, kako bi bil dobro došel, če bi zvedel, kaj sem naklepal.

„Veseli me, da te vidim,“ mi je rekel. „Veliko dela te čaka, zato se nam moraš čimprej pridružiti. Stavim, da si denar dobro zapravil, kaj?“

Brž sem začel sodelovati pri racijah. To so bili napadi na mlade ljudi, ki so v glavnem sestavljali majhne skupine vernikov. Med zasliševanji so priznali, da so se pridružili šele pred kratkim. Nikiforov je bil zelo zaskrbljen in tudi iz Moskve so zaradi preplaha prihajala številna navodila.

V teh racijah nisem bil prav nič prizanesljiv ali sočuten. Še več, bil sem nezadovoljen in zato razdražljiv bolj kot kdajkoli. Do svojih fantov in vernikov sem bil oster in zadirčen. Zadnje racije, ki sem jih vodil, so bile najbolj okrutne od vseh. Nekaj me je sililo in gnalo, sam nisem vedel, kaj, toda svoje razočaranje in sovraštvo sem stresal na tiste, ki so mi prekrizali pot.

V mesecu oktobru leta 1970 mi je nekega petka popoldne telefoniral Nikiforov. „Kurdakov,“ je začel, „pridi sem v nedeljo ob polnih enih popoldne. Zberi čimveč mož!“

Poklical sem fante in jim zabíčal, da morajo biti v svojih sobah v nedeljo opoldne, ker bom prišel ponje s policijskim tovornjakom.

V nedeljo dopoldne sem ob desetih odšel na policijsko postajo k Nikiforovu na kratek sestanek, kjer bi dobil točen naslov zborovanja. „Koliko pa mislite, da jih bo prišlo?“ sem vprašal.

„Petnajst ali šestnajst,“ mi je odgovoril.

Bil sem presenečen. Že dolgo nisemo naleteli na tako številno udeležbo pri tajnih zborovanjih. Vendar sem zbral deset fantov, na katere sem lahko računal — in še jaz, tako da ne bi smel imeti težav.

„Rad bi, da tokrat ukrepaš malo drugače, Kurdakov. Podatke imam, da bodo verniki molili od dvanajstih do dveh, potem pa se bo šele začelo redno zborovanje. Hočem, da zgodaj pošlješ nekoga tja z magnetofonom, da bo posnel njihove molitve in nam omogočil zvedeti, o čem molijo.“ Policija je bila zaskrbljena, tako mi je povedal, da morda verniki ne izkoriščajo

molitve za prikrivanje kakšnih načrtov za strmoglavljenje vlade.

Če hoče Nikiforov magnetofonski posnetek njihovih molitev, ga bo pač dobil.

Naročil sem Juriju, naj bo tam ob pol dvanajstih, pol ure pred načrtovano molitveno uro. Opremljen je bil z majhnim magnetofonom na baterije in povedali smo mu, da se mora kraju sestanka kar se da približati in skrivaj posneti vse, kar se bo dogajalo. Verniki naj bi se sestali v velikem kopališču, zgrajenem na dvorišču majhne hiše, naslonjene ob hrib. Zadaž ni bilo nobene stavbe, pa tudi nobenega okna ni bilo na zadnji steni kopališča. Znotraj ne bi mogli opaziti nikogar, ki bi se jim približal z zadnje strani, s hriba.

Jurija sem poslal tja, sam pa sem šel iskat fante Nisem slutil, da bo to moja zadnja racija.

Ob dveh smo se tiho približali soseski, v kateri je bilo zborovanje, in ustavili neoznačeno policijsko vozilo na oddaljenem, neopaznem mestu. Izstopili smo in se odpravili v hrib, da bi se hiši približali od zadaj. Dva fanta sem postavil na ulico pred hišo, da bi odgnala morebitne mimoidoče, ki bi jih pritegnili kriki iz stavbe.

Ko smo se spustili po hribu in se z zadnje strani približali hiši, smo čisto pred sabo zagledali kopališče. Šli smo še bliže in naleteli na Jurija. Trak na njegovem magnetofonu se je vrtel že skoraj dve uri in beležil pridušeno molitev vernikov. Te molitve bodo zno-

va in znova poslušali v Moskvi. Pomagale jim bodo, da bodo preučili misli in razmerje vernikov ter se jih tako učinkoviteje lotili.

Pogledal sem ubogega Jurija, ki je klečal na tleh in snemal. Stavim, da je bilo to zanj prvo molitveno srečanje, ki se ga je udeležil kleče in ki je tako dolgo trajalo! Tiho smo se drug za drugim odpravili proti stavbi.

Pri vratih smo obstali, možje za menoj so čakali na moj znak. Zavpil sem: „Sedaj!“ in racija se je pričela. Vrata so bila odklenjena — očitno se nas niso nadejali — in planili smo noter Navzočih je bilo petnajst ali šestnajst vernikov, tako kot nam je povedal naš obveščevallec. Stisnjeni drug ob drugega so sede molili. Ujeli smo jih sredi molitve.

Vladimir Zelenov je izpulil iz rok prvega vernika Sveto pismo in ga raztrgal. Neka starejša ženska je zavpila: „Zakaj? Zakaj to počnete?“ To je bil globok jok, ki je razburil Vladimirja, da jo je močno udaril po obrazu. Bil je to profesionalen, dobro odmerjen udarec, ki bi sploščil obraz vsakega moškega, kaj šele obraz mnogo bolj nežne, majhne ženske. Odletela je ob druge vernike in se s krvavim obrazom zgrudila na tla.

Kriki so parali zrak, medtem ko so moji fantje opravljali svoje delo. Sprožil sem ročico na gumijevki ter jo tako skrajšal na najmanjšo dolžino, da je bila bolj priročna v tistem tesnem prostoru. Švigale so gumijevke, letele so pe-

sti, ušesa pa so pokala od vpitja. To so bili kriki strahu in bolečin.

Blizu zidu sem opazil starejšo žensko s preplašenim obrazom in s tresočimi se ustnicami v molitvi. Zaradi hrupa nisem mogel slišati njenih besed. Njena molitev me je razkačila in dvignil sem gumijevko, da bi jo udaril. Zagledala me je, pripravljenega, da jo usekam, in začela je glasneje moliti. Za hip sem prisluhnil, bolj iz radovednosti kot zaradi česa drugega. Medtem ko je bila moja roka visoko dvignjena, pripravljena, da z gumijevko udari po njeni glavi, sem zaslišal njene besede: „Bog, odpusti temu mlademu fantu! Pokaži mu pravo pot! Odpri mu oči in mu pomagaj! Odpusti mu, dobri Bog!“

Osupnil sem. Zakaj ne prosi zase? Treba jo je pokončati. Bil sem jezen, da ona, tako ničè, moli zame, Sergeja Kurdakova, vodjo Zveze komunistične mladine! V navalu jeze sem močneje stisnil gumijevko in se pripravil, da jo udarim po glavi. Hotel sem usekati z vso močjo, tako da bi jo lahko ubil. Zamahnil sem. Takrat pa se mi je zgodilo nekaj, česar sploh ne znam opisati. Nekdo me je zgrabil za zapestje in mi ga zasukal. Zabolelo me je. To ni bila domišljija. Prav res me je nekdo stiskal za zapestje, tako da me je močno bolelo. Mislil sem, da je kakšen vernik, zato sem se obrnil, da bi ga udaril. Tam pa ni bilo nikogar!

Ozrl sem se še na drugo stran. Nikogar nisem videl. In vendar

me je nekdo zgrabil! Še vedno me je bolelo. Obstaj sem kot vkopan. Kri mi je udarila v glavo in postalo mi je vroče od velikega strahu. To je bilo nekaj zunaj mene, nekaj nadnaravnega, neresničnega. Potem se mi je zameglilo. Izpustil sem gumijevko in z razbeljeno glavo in s pekočim obrazom stekel ven. Po licih so se mi ulile solze.

Spominjam se, da sem od svojega četrtega leta dalje le enkrat jokal. Celo med najbolj grobimi pretepanji strica Ničija v otroškem zavetišču nisem nikoli zajokal. Mislim, da sem bil preveč trmast, da bi jokal, in prisegel sem, da me nihče ne bo spravil v jok. To je bil zame dokaz mehkužnosti. Sedaj pa sem jokajoč zapuščal tisto moreče prizorišče in po licih so mi resnično tekle debele solze. Bil sem veš iz sebe in povsem izgubljen. Zgodilo se je nekaj, česar nisem mogel doumeti. Tekel sem in hodil, pa zopet stekel, ne da bi vedel, kaj počnem. Minilo je nekaj ur. Ničesar se ne spominjam, razen svojega beganja in joka. Ne vem niti, koliko časa in kje sem hodil. Stemnilo se je, ko sem se ponovno zavedel samega sebe.

Duhovna obnova za dekleta Srednješolskega tečaja je bila v Slovenski hiši v soboto 12. oktobra, za fante pa v soboto 26. oktobra. Vodila sta jo p. dr. Lojze Kukovica in zdravnik dr. Miha Stariha. Duhovne obnove od 15. do 20. ure se je udeležilo 31 deklet in 31 fantov.

Nekaj pripomb k tednu stvarjenja

Iz romana Alojzija Rebule „Jutri čez Jordan“ (Mohorjeva, Celje, 1988). Pisatelj pripoveduje v romanu o pohodu Izraela skozi puščavo do praga Obljubljene dežele, implicite pa tudi o 40 letih poti Slovencev skozi ideološko in politično, vse bolj pa tudi skozi gospodarsko, kulturno in moralno puščavo, ki jo je ustvarilo malikovanje, v marsičem podobno faraonski dobi. Junak zgodbe Absalom se je ločil od potujočega ljudstva, se naselil na Kreti, duhovno pa živel vso judovsko problematiko, skrbel za sina Eliada, da bi ostal zvest svojemu rodu, in bil poln hrepenenja po Obljubljeni deželi, ki je več kakor država Izrael — in ki je več kakor država Slovenija.

V svojih prvih kretskih letih sem se večkrat s tesnobo vprašal, ali mi bo sploh uspelo ohraniti Elidada Izraelu. Pri najboljši volji mi ni bilo dano prebijati z njim več kot kakšno uro na dan. V vsem preostalem času pa je bil fant ujet v tujo govorico in tuje okolje. Plaval je v njem kot spužvica v morju.

Kaj napraviti, da se ne bi prepobil z njim?

Bil sem prepričan o nečem: Elidad bo Izraelu ohranjen, dokler bo ohranil njegov jezik, jezik Abrahama, Izaaka in Jakoba. Zakaj ohraniti jezik, s katerim se je bil Izrael prebil skozi svoja čakovska in suženjska leta, je pomenilo ohraniti njegovo dušo. Samo s tem svetim jezikom na ustni-

cah bi se Elidad mogel počutiti polnopravnega sina izvoljenega naroda. Samo tako bi lahko v polnosti doživel njegovo usodo, v polnosti trpljenja in poveličanja. In če bi se kdaj zgodilo, da bi Vsemogočni hotel nakloniti sinu, kar je bil odrekel očetu, bi Elidad mogel samo v tem jeziku, v jeziku dvogovora z gorečim grmom na Horebu, reči v sreči popolne zvestobe: Pozdravljen, Jordan, reka Obljube!

Toda kako hraniti fantiča, ki ga je bilo povsem posrkalo grško-kidonijsko okolje Ifianasine hiše, z žlahtnim mlekom od Jakobovih čred? Ni bilo Lije, ki bi ga v materni bližini pojila z njim. Ne duhovnika nisem imel ne preroka, da bi jima ga izročil v jezikovno in duhovno rejo.

Ostajal sem edinole jaz, s svojo ljubeznijo.

Moral sem napraviti, kar je bilo v mojih močeh, da vzgojim to mladiko ne za viničje, ampak za grozdje v vinogradu Izraela. To bi bil dolžan storiti, tudi če bi bila pognala iz manj edinstvene ljubezni, kakor je bila Lijina in moja. Tudi če ne bi bila vsrkala vase najinih jutranjih poti po čudežno zasneženem skalovju, najinih objemov pod puščavskimi zvezdami, najine tesnobe na jetniški plovbi proti Kreti, vse najine sreče in vsega najinega trpljenja.

Ja, Elidada bi bil moral rešiti za

svoj narod, tudi če bi bil najdenček.

Tu pa sem imel Lijinega sina, nje-ne oči so me pogledavale izza mize, ko sva nekega dne sedla s fantičem na ploščad pod mojim latničkom.

Lijine oči, v žametnem tlenju nje-ne polti —

To bi morala biti najina prva učna ura. Skrbno sem se bil pripravil na-njo: alfabet, prva črka abecede, alef. Poiskal sem imena nekaterih živali, ki vsebujejo to črko. Toda vse se je kmalu nehalo s smerjenjem z nje-gove strani in z nejevoljo z moje.

Mislil sem, da je tega kriv mučen hrup v bližini: sosed je pretepal svojo drugo ženo.

Toda naslednji dan je bilo isto, čeprav je tišino motil samo kakšen galeb. Fant mi očitno ni sledil. Tiste presunljive Lijine oči so gledale nekam skozme. Prijel sem ga. Fantu se je ustnica začela kriviti v šobico, spustil je glavo na mizo in bruhnil v jok.

Prav zavrtati je bilo treba vanj, da je povedal, zakaj joče.

„Ker tukaj ni lepo,“ je hlipnil.

„Tukaj si vendar doma,“ sem rekel.

Odkimal je.

„Kje pa si doma?“

Ni hotel odgovoriti.

„No, pa povej,“ sem rekel in ga prijel za komolec, „kje je lepo.“

Smrkaje v mizo je odgovoril: „Pri Ifianasi.“

„Hočeš, da se učiva pri Ifianasi?“

Pokimal je in lekcija je bila za tisti dan končana.

Brez dvoma je bila za njegovo upiranje kriva tudi Ifianasa. Njeno materinsko pomilovanje — „Tak zlat otrok, pa si mora glavo razbijati!“ — je mejilo na potuho. Toda ali naj bi jo kregal, ker ga je obsipala s prav takšno ljubeznijo kot svoje otroke?

Skratka: da je Elidad začel za si-lo poprijemati, je bilo treba sestri k pouku pod nešpljo v kotu Ifianasi-nega dvorišča, z razgledom na spre-hajanje kokoši in zajcev.

Prodiral je v pisanje in branje, ampak brez vsakega navdušenja. Bolj sem ga pritegnil, če sem izskočil iz učne snovi, pa še to je morala biti kakšna živalska zgodba. Ne vsaka. Morala je biti zgodba s psom kot glavnim junakom. Ko sem mu prvič hotel nekaj povedati o stvarjenju, me sploh poslušal ni. Dosti zanimivejše mu je bilo slediti preganjanju mačka po dvorišču.

A kakor je odraščal, tako je po-stajal dovtetnejši za zahtevnejše po-govore.

Zgodilo se je na primer, ko me je nekoč zaneslo na isto temo — teden stvarjenja —, da se je ob njej kar razživel.

O začetku vsega, kar je, je bilo v Izraelu komaj kaj zapisanega. Ustno pa so krožili posamezni podatki o tem, kako naj bi bil nastal ta naš svet in tole naše nebo nad nami. Kdove, če ti drobci izročila niso segali tja v globine naših egiptovskih stoletij, mogoče kar do našega praočeta Jakoba.

Elidadu, fantu je moralo biti kakšnih sedem, osem let, sem navedel enega od le-teh: „V začetku je Najvišji ustvaril nebo in zemljo...“

Presenetilo me je, kako je fant poprijel.

„Veš, da je prav storil?“ je rekel.

To me je zapletlo v enega najzanimivejših pogovorov, kar sem jih kdajkoli imel z njim

„Bi bil ti takrat rad zraven?“ sem ga vprašal.

„Ti ne?“

„Še kako,“ sem odgovoril. „Gledati od blizu, kako se v rojih kotalijo zvezde v vesoljsko praznino...“

Elidadu so se roke sklenile čez komolce v kritičen razmislek.

„Misliš,“ je rekel, „da ne bi bilo lepše, ko bi bil smel Najvišjemu kaj pripomniti?“

„Kako misliš?“

„Pripomniti kaj k temu, kar je delal.“

„To pa sploh,“ sem rekel „Ti, Elidad, bi kaj pripominjal?“

„Bi,“ je rekel zamišljeno. „Gotovo bi!“

„Bi imel kakšno pripombo k stvarjenju zvezd?“

„To, da naj jih Najvišji nekoliko približa zemlji, da bodo malček večje,“ je rekel.

„Kaj pa k luni?“

„K luni nič,“ je rekel. „Z luno je v redu.“

„K soncu?“

„Nič, razen morda, da bi mileje svetilo, toliko, da bi ga lahko gledal,“ je rekel.

„In če bi bil zraven, ko bi Najvišji sestavljal zemljo, bi imel kakšno pripombo?“

„Povej, k čemu.“

„K morju na primer,“ sem rekel.

„K morju ne. Morje je prima.“

„K hribom?“

Elidad se je plosknil po kolenih in vzkliknil: „K hribom pa sploh ne!“

„In h gozdovom?“

„To bi rekel Najvišjemu: kar še! Meni ne bo gozdov nikoli preveč. Lahko narediš vse en sam gozd!“ je rekel Elidad.

„Tudi k vodam ne bi imel pripomb?“

„K studentem naj bi imel pripombe?“ je rekel ogorčeno fant. „K rekam? Da ne govorim o slapovih!“

„K živalim pa!“

Elidad je spet pomislil, preden je odgovoril.

„Pri kačah bi rekel Najvišjemu: Rajši ne!“

„In sicer, glede mesecev, letnih časov?“

„To je v redu,“ je rekel. „Pač, da bi kdaj snežilo tudi poleti.“

„Kaj pa glede sadnih dreves,“ sem povzel. „Bi si želel kaj drugače?“

„To pa je vse skupaj perfektno!“
je rekel. „Mar se tebi ne zdi?“

„Se,“ sem odgovoril.

„Šop češenj — mar ni to nekaj
perfektnega še preden jih poskusiš,
že ko jih gledaš zoreti na drevesu?
Ampak zdaj pa ti meni odgovori, ko
si mi že postavil toliko vprašanj,“ je
rekel Elidad. „Kakšno pripombo bi
imel ti, ko bi takole sedel zraven
Najvišjega in ga gledal pri delu?“

„Glede tega kar se vidi, komaj
katero.“

„Tudi glede kač ne?“

„Naj ogabnice živijo, k vragu,“
sem rekel.

„Jaz ne verjamem,“ je povzel Eli-
dad, „da bi ti lepo sedel in gledal
vse tisto nastajanje in ne imel prav
nobene pripombe.“

„No, morda bi kakšno le imel, Eli-
dad.“

„Povej jo!“

„Pa bi je ti še ne razumel,“ sem
se skušal izogniti odgovoru.

„Tudi če ne, jo vseeno povej. Kaj
bi torej pripomnil Najvišjemu?“

„Ko bi bil na tem, da ustvari čas,

bi mu šepnil: Rajši ne,“ sem rekel.
„A ti ne veš kaj je čas, Elidad...“

V tistem trenutku sem si kar za-
želel kakšnega preplaha med živalmi
na dvorišču, ki naj bi raztresel fanta.
Pa je ta podjetno oprl komolce na
mizo.

„Časa ti ne bi hotel?“ je vprašal.

„Recimo.“

„To se pravi,“ se je zamodroval
fant, „da bi bil ti proti temu, da ne-
kaj pride in spet odide? Da na pri-
mer nehajo cveteti mandeljni in za-
čnejo zoreti češnje? Da nehajo pi-
hati vetrovi in začne snežiti? Tega
ne bi hotel? Kaj je lepše od tega?“

Fant me je zdaj gledal iz globine
Lijinih oči.

„Saj sem rekel, da me še ne mo-
reš razumeti, Elidad.“

„Pa bi res rad vedel, kje bi ti
Najvišjemu roko zadržal, naj nečesa
ne naredi,“ je vztrajal fant.

„Saj sem ti rekel, da bi si name-
sto časa, namesto minevanja želel...“

„...da ne bi na primer prišel maj
s češnjami pa september z grozdem
pa november z orehi pa december z
oljkami?“ je zdaj začudeno šel v na-
pad Elidad.

Kako naj bi mu povedal, da sem
bil proti nekemu drugemu minevanju,
proti onemu, od katerega so bile
ugasnile oči, ki so se zdaj odsvitale
v njegovih... .

Na dvorišču ni hotelo priti do pre-
plaha. Kar je bilo živega tam, je spo-
kojno in ponižno stopicalo v domačo
zbranost poselskega večera.

Rekel sem: „Kaj se ti še zdaj ni
zachelilo na roki od veвериčjega ugri-
za?“

„Kaj pa Dajmon, ki je tekel in mu je polh visel s prsta?“

Kar sam sem moral zasukati tisti pogovor, ko je iz vedrine predzadnjih stvari začel siliti v otožnost zadnjih — tudi v takšna razmišljanja se je dal fant pritegniti. A v glavnem mu je bilo sedenje pod nešpljo le v pokoro, čeprav sem mu puščal, da si gre vmes utrgat figo ali naloži trave zajklji v kletki.

Sicer pa se mi je zdelo, da mu hebrejščina kar gre. A tega prijetnega vtisa je bilo konec, komaj se je od mize spet zapodil med sovrstnike in sem ga zaslišal klicati po grško. To je bila že drugačna sproščenost. Kar usula se mu je, tista mulčevska grščina. Iz Elidada je v rodni naravnosti zavpil Krečan. Saj, rojen je bil na Kreti, se hranil od njene zemlje in njenega zraka, a iz česarkoli že je rasla ta mladika, je morala zrasti v trto Izraelovega vinograda. Da bi to bila kdove kako zlahтна trta, sem komaj mogel upati, tako glede na njegov značaj kakor glede na okolje, v katerem je živel svojo mladost. Glavno je bilo, da iz mladike ne bi nastal divjak — sicer bi bilo moje življenje zastoj...

Ko si je osvojil hebrejsko pisavo, nisem šel takoj na kretske. Utrditi se je moral s človeškim mlekom, preden je šel na kravje. Seveda se je tudi tej novosti upiral.

„Čemu mi je treba še kretskega alfabeta, ko že poznam hebrejskega?“ mi je bilo nekega dne slišati ugovor pod nešpljo.

„Jaz moram skrbeti ne samo za

tvojo zvestobo Izraelu, ampak tudi za tvoj kruh,“ sem mu odgovoril. „Pisava je na tem otoku samo ena, kot je na njem en sam jezik, toda ne eno ne drugo ni naše. Molil, pel, mislil in čutil, se pravi živel iz globine boš v hebrejščini, v jeziku naših očetov. Posloval, računal, kupoval, se pravi živel iz površja, pa boš v jeziku Krete. To se pravi, da ti bo Najvišji dajal kruh duha iz hebrejske peči, kruh telesa pa iz kretske... Oba jezika moraš ne samo poznati, ampak čim boljše poznati, čeprav bo eno poznanje na ravni srca, drugo pa samo na ravni glave. Z jezikom svojih staršev boš plul skozi življenje na cedro. vem čolnu ljubezni, kadar ti bo pluti čez njegove globine. Kretski jezik pa ti bo splav iz desak, s katerim si boš pomagal čez njegove plitvine...“

Ne samo z obojim mlekom — tudi z vinom naših očakov sem mu stregel v njegovih deških letih. Tukaj mi je bilo treba manj naprezanja, da sem pritegnil njegovo zanimanje. In kakor je bil fant kritično poslušal pripoved o stvarjenju, tako je zdaj samostojno presojal vse, kar sem mu pripovedoval iz našega izročila.

„Škoda, da sta ga tako pobiksala,“ je na primer pripomnil, ko sem mu povedal o usodnem grehu Adama in Eve.

Z Abelom, krotkim pastirjem, ki ga je njegov brat, poljedelec Kajn, iz nevoščljivosti ubil, je sočustvoval manj, kot sem pričakoval. Nekam bolj se mu je smilil Kajn, ko se je moral po zločinu nesrečen izgubiti v svet. Noetova barka, plavajoča z vsemi svojimi živalmi, s ptiči in levi,

sredi potopa med hribi, ga je seveda navdušila. Pri Abrahamu je napeto poslušal o tem, kako je veliki praočak na ukaz Najvišjega odpotoval z vsemi svojimi čredami, oslicami in kamelami s Kaldejskega, ne da bi vedel kam. Nikakor pa ni mogel razumeti preizkušnje, ki mu jo je Najvišji naložil, naj na vrhu hriba v znamenje poslušnosti zakolje lastnega sina Izaka.

Skušal sem ga prepričati, da je pač v slogu Najvišjega, da preizkuša človeka v njegovi zvestobi.

„Sicer pa ali je Abraham Izaka ubil? Angel mu je ustavil roko, ko je vzdignil meč nad njim. Preizkušnja pač!“ sem rekel.

„Pa če angela ne bi bilo?“ je vtrajal Elidad.

„Pa je bil!“ sem odvrnil. „In v bližnjem grmu še oven, ki se je bil zapletel vanj z rogovi. Abraham je žrtvoval ovna, ne sina!“

„Tole mi povej,“ je rekel Elidad. „Recimo, da si ti Abraham, jaz pa Izak. Bi ti ubogal Najvišjega?“

„Seveda je treba Najvišjega ubogati, ampak...“ sem se hotel izmuzniti.

In na dvorišču še enkrat mir med živalmi, v vzornem stopicanju —

„Jasno mi povej: ko bi midva prišla vrh hriba, bi me zaklal ali ne?“

„Počakaj malo...“

„Bi vzdignil nož ali ne?“

„Tudi če bi ga, bi posegel angel.“

„Denimo, da angela ne bi bilo,“ je pritiskal Elidad. „Pa tudi da ovna ne bi bilo. Bi zamahnil nad mano z nožem ali ne?“

„Zamahnil že morda, toda...“

„Ne samo zamahnil. Mislim zares. Bi me zabodel ali ne?“

„Kako le, če bi angel prijel za roko?“

„Bi ali ne bi?“ je prav neusmiljeno rinil vame Elidad. „Pa v grmu ne bi bilo ničesar?“

Ena njegovih mišljenjskih prebuj —

V takih trenutkih sem se zaskrbljeno spraševal, ali bo mojemu sinu uspelo ponesti vero, ki sem mu jo vcepljal, skozi vodo in ogenj življenja. Saj je bila pot skozi udobne kretske goličave gotovo bolj tvegana kakor skozi divje amorejske hribe, v katere je bil Sin reke zabil izraelske rodove. A saj takrat niso bili več tam, v svoji nepredvidljivosti si je bil mož privoščil še eno nerazumljivo potezo, pohod je bil usmeril proti jugu, v smer Rdečega morja. Od Kadeša so rodovi zdaj tavalili proti Seirskemu gorovju, prav tako oddaljeni od dežele Obljube kakor pred desetletji v času mojega pobega.

Kako je mogel svojeglavi in nergaški Izrael to prenašati? Kako, da so bili Kore, Datan in Abiron ostali s svojim uporom v bistvu osamljeni? In sploh — kako da se vsem skupaj, ljudem in živalim, ni bilo zmešalo od vseh tistih zaporednih puščav, v katerih jih je pekel Sin reke? In kaj bi bilo z mano, ko bi bil ostal tam, ena od števil, ena od obupanih prikazni v Zabulonovem rodu?

Ta misel je ostajala edina tolažba v mojem izgnanstvu.

In Elidad, sin, ki je rasel v fanta, čeprav v grškem gozdu, čeprav v norem soncu Bika...

Alojz Rebula

IZ NAŠE KRONIKE

Msgr. Anton Orehar počiva v cerkvi Marije Pomagaj v Slovenski hiši; krsto z zemeljskimi ostanki ustanovitelja in voditelja slovenske verske skupnosti v Argentini in graditelja cerkve Marije Pomagaj in Slovenske hiše smo prepeljali iz grobnice družine Hermana Zupana na pokopališču v San Justu v slovensko cerkev 18. septembra 1991. Njegov grob je sedaj ob spominski steni blizu oltarja.

Slovinci iz San Luisa in iz Villa Mercedes so konec avgusta že tretjič sodelovali pri Mednarodnem dnevu folklorne in tradicije v San Luisu z razstavo, s pojasnjevanjem o Sloveniji in nastopom folklorne skupine iz Castelarja.

Ob 45-letnici nasilne smrti gen. Leona Rupnika je bila zanj, za dr. Lovra Kacina in sodelavce v nedeljo 1. septembra komemoracija v Slovenski hiši: po maši je pred spomenikom žrtvam govoril France Zorec.

Veseloigro Trije vaški svetniki so zaigrali v režiji Tineta Kovačiča 14. septembra v Slovenskem domu v Carapachayu; igrali so Frido Klemen, Franci Senovršnik, Maks Skarlovnik, Jure Komar, Ani Klemen, Metka Slabe, Martin Jeretina, Marjeta Aleš, Helena Skarlovnik, Janez Žnidar, Roza Klemenčič in Tone Senovršnik; sceno sta izdelala Pavle Sušnik in Marija Slabe. Igro so ponovili 12. oktobra v San Martinu.

Praznovanje 30-letnice blagoslovitve temeljnega kamna Slomškovega

doma je bilo v nedeljo 15. septembra. Po dviganju zastav in pozdravnih besedah predsednika SD lic. Marjana Schiffrerja je bila sveta maša; z delegatom dr. Alojzijem Starcem sta somaševala Jože Škerbec in Tone Bidovec, pel pa je med mašo mladinski zbor Slomškovega doma; po skupnem kosilu je bil ob 16. uri kulturni program, ki ga je napovedoval Marjan Loboda ml.: pozdrav prof. Tineta Vidoda, predsednika ZS, govor Franceta Pergarja in pevsko-recitacijsko-folklorni del na geslo praznovanja „Bodi zdrava, domovina!“ v izvedbi pevskega zbora Gallus (Anka Savelli-Gasser), recitacijske skupine (lic. Stane Jerebič) in folklorne skupine (prof. Anka Smole); sceno sta pripravila Stane Snoj in Tone Kržišnik, za lučne in zvočne efekte skrbela Aleks Kastelic in Klavdij Selan — vse v oskrbi kulturne referentke Alenke Poznič; v družabnem delu je igral Slovenski instrumentalni ansambel.

Proslava šolskih otrok na čast škofu Antonu Martinu Slomšku je bila v Slovenski hiši v soboto 21. septembra; na sporedu je bila maša in beseda o Slomšku, v dvorani pa uprizoritev igre Mačeha in pastorka v režiji Anice Klemen in izvedbi šole Josipa Jurčiča iz Carapachaya.

Na duhovniškem sestanku je 25. septembra govoril msgr. dr. Mirko Gogala o pastoralnih smernicah argentinskih škofov glede krsta in birme.

Razgovor o versko-moralnih vprašanjih naše mladine je na sestanku staršev dijakov Srednješolskega te-

čaja ravn. M. Bajuk v soboto 28. septembra vodil dr. Alojzij Starc.

Letno srečanje žena in deklet, ki molijo živi rožni venec, je bilo v nedeljo 29. septembra v Slovenski hiši; po maši je na zborovanju govorila o rožnem vencu Mirjam Rant.

40. mladinski dan v Slovenski vasi je bil v nedeljo 29. septembra.

Igro Triglavska roža je uprizorila šola škofa Rožmana v režiji Maksa Borštnika v Slovenskem domu v San Martinu v soboto 7. septembra.

Na občnem zboru društva Slovenska pristava v Castelarju je bil izvoljen nov odbor: predsednik Janez Jelenc, odborniki Andrej Golob, Polde Golob, Rudi Gričar, inž. Andrej Grohar, Franc Jerovšek, Frenk Klemenčič, arh. Ivan Kogovšek, cont. Andrej Kostelec, Dominik Oblak, France Pernišek, Marjan Pograjc, France Rant, lic. Tomaž Rant in Anica Zarnik; v nadzornem odboru Nande Češarek in dr. Julij Savelli.

Univ. prof. dr. Janez Arnež je predaval v Slomškovem domu v nedeljo 6. oktobra po maši o ustanavljanju katoliškega centra v Ljubljani.

15. obletnica pri Svetogorski Krajljici v cerkvi sv. Rafaela v četrti Devoto, kjer je za primorske rojake slovenska maša vsako prvo nedeljo v mesecu, so slavnostno praznovali v nedeljo 6. oktobra. Ob 16. uri so bile péte litanije Matere božje, nato maša, med katero je delegat dr. Alojzij Starc podelil zakrament maziljenja večji skupini ostarelih in bolehnih; v farni dvorani je bil nato koncert

pevskega zbora Gallus pod vodstvom Anke Savelli-Gaser in družabno srečanje pri pogrnenih mizah. Slavja so se udeležili predstavniki predvojne in povojne slovenske skupnosti v Argentini.

Celodnevni izlet učencev slovenskih šol v naravo blizu Pilarja je bil v soboto 12. oktobra. Po sveti maši in okrepčilu so se igrali ves dan pod varstvom učiteljskega osebja.

Prof. dr. Janez Bogataj je v soboto 12. oktobra predaval na 13. kulturnem večeru SKA o pomenu kulturno-etnološke dediščine za razvoj slovenske identitete. Predavanje je ponovil tudi po nekaterih krajevnih domovih ter v Mendozi in v Bariločah.

35. obletnico Našega doma so sanjuški rojaki praznovali v nedeljo 13. oktobra; ob 8. zjutraj je v stolnici maševal prelat dr. Alojzij Starc, pel je mladinski pevski zbor pod vodstvom Andreja Selana; ob 9,30 je bila v spodnji dvorani akademija ob 45-letnici Balantičeve šole, 35-letnici ND, 30-letnici mladinskih organizacij in 20-letnici mladinskega zbora; ob 13 skupno kosilo; ob 18 kulturni program, ki ga je povezovala Ivana Tekavec: pozdrav predsednika ND Staneta Mustarja, slavnostni govor prof. Tineta Vivoda in uprizoritev odrske priredbe Tavčarjeve povesti Cvetje v jeseni v režiji Frida Beznika (glavni vlogi: Boštjan Medić in Lučka Jereb) in s sceno Toneta Oblaka.

Materinski dan je bil po vseh naših središčih v nedeljo 20. oktobra v organizaciji naših šol in mladinskih organizacij.

DUHOVNO ŽIVLJENJE, LETO 1991, LETNIK 58

Uredil uredniški odbor (Jože Škerbec); izdalo Slovensko dušno pastirstvo v Argentini (msgr. dr. Alojzij Starc); tiskala Tiskarna „Vilko“ s. r. l.; Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

I. UVODNIKI

Da bi se v Gospodovem letu 1991 veselili v Gospodu (Alojzij Starc)	1
Ljubljanski pomožni škof dr. Stanislav Lenič — umrl (Jože Škerbec)	65
Celostna yerska vzgoja (iz pastirskega pisma slov. škofov za postni čas)	129
„Karkoli vam poreče, storite!“ (Stane Snój)	193
Naše žrtve — naši vzorniki (Marjan Loboda)	257
Z ljubeznijo za pravico (Božidar Fink)	321
Slov. škofov. konferenca ob razglasitvi samostojne Slovenije	385
Pozivi slov. Cerkve ob agresiji JA na Slovenijo	449
Slovenski škof Metod Pirih med nami (M. M.)	513

CERKEV V SLOVENIJI

Mojih pet škofov (Stanislav Lenič)	23
O procesu proti škofu Rožmanu (St. Lenič)	28
Škof S. Lenič — umrl (J. Škerbec)	65
Na novo so že skoraj prevedli Staro zavezo (Zdravko Reven)	17
Jezuiti v Sloveniji (Anton Nadrž)	336

IZ ŽIVLJENJA CERKVE

Socialno vprašanje in človekove pravice v nauku sodobnih papežev (Borut Košir)	207
500-letnica rojstva sv. Ignacija Lojolskega (S. Trdina)	335
Boj med božjo in satanovo državo (Alojzij Geržinič)	388
Nova okrožnica Janeza Pavla II.: Ob stoletnici (Rafko Valenčič)	464
Okrožnica Ob stoletnici o propadu marksizma	524

PODLISTEK

Odpusti mi, Nataša! (Sergej Kurdakov) 55, 118, 179, 251, 313, 378, 441, 501, 571, 625	625
---	-----

NOVE KNJIGE

Fr. Dolinar: Slov. katoliška obzorja (Tone Brule)	189
2 pesniški zbirki: Vl. Kos, Tisoč in dva verza; T. Rode: Zenice (Vinko Rode)	505
Ob knjigi Lj. Bizilj „Cerkev v policijskih arhivih“ (L. Kuko-vica)	605

KRONIKA

Med nami v Argentini 61, 125, 319, 382, 386, 393, 403, 445, 453, 508, 528, 563, 598, 627,	634
---	-----

V DRUŽINI

Vzgraja za ljubezen (Dietmar Rost - Janko Bohak)	
Oploditev in spočetje	48
Razna vprašanja	176
Zunanji vplivi	247
Pogovarjajmo se	307
Otroški vrtec	373
Brez družine in prihodnosti ...	498
Čemu verska vzgoja otrok (M. Nemetschek)	569

ZA MLADINO

Alenka Magister na mladinskih dnevih	45
Greš z menoj? (Vital Vider)	
Daljna priprava na zakonsko življenje	311
Kdaj začeti s pripravo na zakon	376
Kako začeti?	438
Kaj pa vernost?	496
Verska priprava na zakon	564
Ljubezen in spolnost	623
Pismo mladim (Zorko Simčič) .	566

PROZA

Vernih duš dan (Ivan Korošec)	520
-------------------------------	-----

POEZIJA

Stanko Janežič: Te naše kore-	
-------------------------------	--

četa luči, Stvarjenje 334, Mo-
litev 365, Vsi sveti 519

Trije so odšli (Ivan Korošec) . 591

Karel Mauser: Psalm (platnice julij), S peti po Mitchiganu 323, Čakanje 351, Hrepenenje, Pomladna, Slikica 409, Jesensko občutje, Jesenska misel 414, Popoldne 423, Večer pod gorami, Jesen 447, Pomladna hvalnica 407, Misel, Večerne sence 472, Slovo od doma (platnice oktober), Predpomladna, Tihožitje, Prošnja 518

ZA NAŠE KRŠČANSKO ŽIVLJENJE

Prilava na zakrament pokore (Š. Steiner)	134
Še gori ljubezen (Stanislav Lenič)	196
Pobožnost do Srca Jezusovega za naš čas (slov. škofje) ...	265
O prejemanju sv. obhajila (France Rozman)	269
Molim te ponižno, skriti Bog nebes (Tomaž Akvinski)	270
Zakrament svete birme	516

ZADNJIH 10 PAPEŽEV

(Metod Benedik)	
Pij IX. 1846—1878	19
Leon XIII. 1878—1903	87
Pij X. 1903—1914	148
Benedikt XV. 1914—1922	206
Pij XI. 1922—1939	272
Pij XII. 1939—1958	331
Janez XXIII. 1958—1963	394
Pavel VI. 1963—1978	468
Janez Pavel I. 1978	532
Janez Pavel II	595

POGOVORI

Z gospo Remec-Debeljak (Jože Škerbec)	34, 102
Z Ladislavom Lenčkom (Božidar Fink)	161, 229
Z Marijo Ivano Tekavec (Jože Škerbec)	302
S p. dr. Alojzijem Kukovico (J. Škerbec)	337
Z dr. Milanom Komarjem	404
Z dr. Valentinom Inzkom (B. Fink)	415
S s. Vero Prijatelj in s. Mirjam Tomažin (Metka Mizerit) ..	473

nine 76, Možje besede 82, Vse imamo 90, Lestvica vrednot, Vsakdanje hvalnice 114, Tisoč petsto let, Rad bi zapel 127, Prošnja za narod 463, Kristus Kralj 519, Božične pesmi ... 583

Vladimir Kos: Zlato za vsak dan 55, Hvala ti, da si se vrnil 132, V polmaraku najlepše nedelje 143, Resničnost, ki se pretaka v spomin 146, Meldojia Ljubezni 160, V začetku novega leta 166, Ali tudi vi čutite tako?, Svečanov up 175, Pesem s pripevom 264, Vzhodnojaponska morska romanca 268, Binkoštna vizitka 361, Tri podme-
ne 489, Veslanje v molk 515, Še ena pesem 557, O dekli, ki je postala Kraljica 575, Vedno znova pot me vleče v Betlehem, Prva in zadnja noč, platnice dec. št.

Tone Kuntner: Oj, ko ne bi bilo nobenih cest 39, Snežniški zvonovi
 63 || Le trije sveti kralji (Milena Merlak) | 11 |
Na križpotju (Milena Merlak) .	146
Velika noč (Vladimir Truhlar) .	191
Slikarjev sto in sto (Alojz Gradnik)	198
Sam (Zorko Simčič)	242
Zdenka Serajnik: Binkošti 201, Vnebohod 205, Sveta vojska 260, Minil je jok 260, Dar O-	

Z arh. Marijco Snoj (J. Škerbec)	612	Krsti, poroke in smrti v slov. skupnosti v Arg. v letu 1990 (po Oznanilu)	124
Z 90-letnikom Francem Čotarjem (J. Škerbec)	615	Spomini na leto 1945 (Vinko Zaletel) 172, 243, 290, 366, 432, 490	490
ALOJZ REBULA			
Vrnitev iz katakomb	101	Duhovnik Marko Mavrič — umrl (J. Škerbec)	185
...in večno življenje	144	Dušno pastirstvo v begunstvu na Koroškem (France Pernišek)	424
Ob nekem poročilu v Družini .	158	Junijska razmišljanja (Marko Kremžar)	261
Pridi, zvezda	222	O spravi (Zdravko Inzko)	342
Kdaj so se začela svinčena leta?	223	Romanje v Kočevje pred več kot 10 leti (Marjanka Kremžar-Jerman)	485
Kam naj pojdemo, Gospod? ..	224	Teharje (Alenka Smole)	491
„Duhovne vse postreljajte...“	300	V Teharjah 23. maja 1991 (Tone Rode)	548
Ločitev duhov	346	še spomin na leto 1942 (V. Zaletel)	554
Indoktrinacija proti indoktrinaciji	347	Slovenija, zapojmo ti... (Julij Savelli)	549
Tri pisma Edvardu Kocbeku na Novo zemljo	349, 434	Po 46 letih v domovini (I. Rode)	609
V novo slovensko prihodnost .	481		
Grozljivo sami, čeprav samostojni	461		
Iz svežega vodnjaka stotih let .	530		
Ne gre za likvidacijo krščanstva	575		
Moskovski zvon	597		
K tednu stvarjenja	628		

NAŠA ZGODBA IN NAŠA VPRAŠANJA

Naše zdomstvo v današnjem slovenskem trenutku (Božidar Fink)	91
Spomini na težke dni (Janez Zdešar) 40, 109, 167, 237, 286, 362, 426, 492, 558, 618	618
Duhovnik dr. Filip Žakelj — umrl (Franc Gnidovec)	115

OB DOGAJANJIH V SLOVENIJI

Ob razvoju dogodkov v domovini (SNO)	12
Ali resnica samo boli (Ivo Zajdel)	57
Slovenija v samostojnost in neodvisnost (Andrej Fink)	89
Temelj narodne prenoje (Marko Kremžar) ... 8, 98, 154, 214, 277	277
Laži in strahovi (Božidar Fink)	156
Izjava ob letu slovenske demokracije (Načelstvo SLS)	211
Proslavljanje 50-letnice OF — neutemeljeno (Janez Grum) .	218
Grobišča bodo urejena (Družina)	280
Umetnost in dokumentacija (B. Fink)	281
Naporna pot v samostojno in demokratično Slovenijo (Naša luč)	344
Zvezda na slovenski zastavi (Nace Polajnar)	345
Sklepna izjava SNO ob slovenski državni samostojnosti ...	454
Ob slovenski državni samostojnosti (Marko Kremžar)	457
Slovenija, vstani! (Božidar Fink)	460
Svetovni slovenski kongres (J. Škerbec)	478

LITURGIČNO LETO

Božični prazniki v januarju ...	4
Mašni odpevi (Lojze Kozar) ..	14
Jezusovo darovanje — svečnica (France Oražem)	70
Postni čas (F. Oražem)	72
Križec v celici 134 (Jožko Kra- gelj)	133
Blagoslov velikonočnih jedil ..	140
Kristus je vstal (France Roz- man)	141
Vstajenje (Vinko Beličič)	143
Adventni čas in adventne pesmi Anton Nadrah)	578
Bog vam daj žive in močne ve- re (Alojzij Šuštar)	582
Betlehemske poljane v Medvo- dah (Zdenko Lovše)	584
Prihajaš, Dan nam je sin (R. Vodeb)	582, 589

JUBILEJI

Dr. Anton Korošec, veliki sin malega naroda (Julij Savelli)	31
Lojze Sedej — 80-letnik (M.M.)	226
Ob 400-letnici smrti J. P. Gal- lusa (Julij Savelli)	357
Avguštin Clemente — devetde- setletnik (France Pernišek) .	539

UMETNOST

Bara Remec — umetnost, ki po- vezuje (France Papež)	352
Iz domačih spominov na mojo sestro Baro (Vera Remec-De- beljak)	410
Pisatelj Jože Krivec (France Pa- pež)	537
France Balantič, človek in pe- snik (Marko Kremžar)	545

Sodelavci DŽ 1991: Tone Brulc,

Vera Remec-Debeljak, Franc Čotar,
dr. Andrej Fink, Božidar Fink, prof.
Alojzij Geržinič, dr. Franc Gnidovec,
prof. Janez Grum, dr. Marko Krem-
žar, Marjanka Kremžar-Jerman, lic.
Ivan Korošec, dr. Vladimir Kos, dr.
Lojze Kukovica, Marjan Loboda, lic.
Milan Magister, prof. Metka Mizerit,
France Papež, France Pernišek, To-
ne Rode, Ivan Rode, Vinko Rode, dr.
Julij Savelli, Zorko Simčič, Zdenka
Serajnik, Rudolf Smersu, Alenka Smo-
le, arh. Marijca Snoj, Stane Snoj, dr.
Alojzij Starc, Jože Škerbec, France
Vitrih, Vinko Zaletel.

Ob zlomu rdečega totalitarizma (Marko Kremžar)	522
Resnična slika o dogodkih v do- movini (Tone Brulc)	599

NAŠA VERA

(Dieter Emeis - Janko Bohak)	
Sedi na desnici Boga Očeta ...	15
Od ondod bo prišel sodit žive in mrtve	83
V Svetega Duha	199
V sveto kateholičsko Cerkev	327
V občestvo svetnikov	402
V odpuščanje grehov	470
V naše vstajenje	533
In v večno življenje	594

NRAVNA VPRAŠANJA

Krepost čistosti v našem času (Lojze Kukovica)	77
Obdarovani z upanjem (Štefan Steiner)	85
Poglavitni grehi (Š. Steiner): napuh 147, lakomnost 205, ne- čistost 276, nevoščljivost 334, požrešnost 396, jeza 472, le- noba	535
Čistost v samskem življenju (L. Kukovica)	150, 202
Grehi proti sramežljivosti (L. Kukovica)	274
Čistost v zakonskem življenju (L. Kukovica)	328
Nečiste skušnjave (L. Kukovica)	328
Upanje smo dolžni obujati (Š. Steiner)	590

KJE JE KAJ

LETO 58

DECEMBER 1991

ADVENT IN BOŽIČ	Božično voščilo naše revije	577
	Adventni čas in adventne pesmi (A. Nadrah)	578
	Prihajaš (Rafko Vodeb)	581
	Bog vam daj žive in močne vere (A. Šuštar)	582
	Božične pesmi (Stanko Janežič)	583
	Betlehemske poljane v Medvodah (Zdenko Lovše)	584
	Dan nam je Sin (Rafko Vodeb)	589
ZA NAŠE KRŠČANSKO ŽIVLJENJE	Upanje moramo obujati (Štefan Steiner) ..	590
	Verujem v večno življenje (Dieter Emeis) ..	594
	Papež Janez Pavel II. (Metod Benedik)	595
REBULA	Moskovski zvon (Alojz Rebula)	597
	Nekaj pripomb k tednu stvarjenja (Alojz Rebula)	628
O DOGAJANJH V SLOVENIJI	Resnična slika o dogodkih v Sloveniji (Tone Brule)	599
	Ob knjigi Ljerke Bizilj „Cerkev v policijskih arhivih (L. Kukovica)	605
O OBISKU SLOVENIJE	Z „Gallusom“ po 46 letih v domovini (Ivan Rode)	609
	Arh. Marijca Snoj o njenem obisku domovine (J. Škerbec)	612
JUBILANT	Franc Čotar — devetdesetletnik (J. Škerbec)	615
SPOMINI	Spomini na težke dni (Janez Zdešar)	618
ZA MLADINO	Ljubezni in spolnost v dobi priprave na zakon (Vital Vider)	623
PODLISTEK	Odpusti mi, Nataša! (Sergej Kurdakov) ...	625
KRONIKA	Med nami v Argentini	598, 627, 634

AÑO 58

DICIEMBRE 1991

Malo za šalo...

„Gospod doktor, potreboval bi potrdilo, da ne morem delati.“

„Kaj vam pa manjka?“

„Potrdilo.“

— — —

Direktor razlaga delavcem: „V kratkem bomo dobili nove stroje. Delali bodo elektronski možgani in vse bo teklo samo od sebe. Mi bomo morali samo ob sredah stroje naoljiti. Ali ima kdo kakšno vprašanje?“

Eden izmed delavcev: „Ali vsako sredo?“

— — —

Na vseučilišču sprašuje profesor študenta Kosa. Ta ne zna skoraj nič.

Najbližja študentka mu prišepetava, kar opazi profesor. Vpraša jo: „Ali se vi pišete Kos?“

Ta malo zardi in pravi: „Še ne.“

— — —

„Odpovedujem službo,“ reče uslužbenec šefu, „ker vidim, da mi ne zauzimate.“

„Kako da ne? Saj sem puščal celo ključ od blagajne na mizi.“

„Ja, a ni bil pravi.“

— — —

Pri kemiji reče profesor dijakom: „Če ne bom naredil poskus popolnoma pravilno, bomo vsi zleteli v zrak. Prosim, pridite bliže, da mi boste lažje sledili.“

— — —

Nekateri naredijo za denar vse. Nekateri pa ničesar.

— — —

Škot sinu: „Če boš zelo priden, bova šla jutri v slaščičarno, da boš videl, kakšen je sladoled.“

Uvoženo od doma

Brez muke ni moke — brez deviz pa sploh ne.

— — —

Lepa beseda povsod puščavo najde.

— — —

Tiha voda bregove uspava.

— — —

Lahko bi bil pameten, pa nisem tako neumen.

— — —

Sinko, cvek ni napreden, čeprav je pisan z rdečo barvo.

— — —

Nekaterim premoženjem bi bilo treba preiskati izvir komisije.

— — —

Šele, ko je bilo tekme konec, se je videlo, da mnogi niso imeli čija.

— — —

Pazite se tistih kameleonov, ki so vedno rdeči.

— — —

Mladina! Učite se na napakah svojih očetov.

— — —

Dresiranega človeka je najlažje jahati.

— — —

Birokracija je bolan duh v zdravem telesu.

— — —

Tisti pri televiziji nam na mile viže dopovedujejo, da se jim je posrečilo pretentati zakone razvoja: iz včerajšnjih plazilcev so se prelevili v pokončna bitja.

— — —

Dolgo smo potovali, da smo prišli na začetek.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIJA

Izdaja ga konzorcij (Slovensko dušno pastirstvo); urejuje uredniški odbor (Jože Škerbec) — Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877. — Tiska VILKO s. r. l., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. — KANADA: Ivan Marn, 131 A Treview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. — TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. — ITALIJA: GORICA, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. — AVSTRIJA: Naročnino pošljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1991: ₳ 400.000.- in izdatki za pošto; drugod v odgovarjajoči valuti. Denarna nakazila na bančni (ne osebni) ček na ime: Luis Starc, Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovvena (dr. Luis Starc). director: José Škerbec - Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 90.877. — Talleres Gráficos "Vilk o" S. R. L., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

